Ustrojstvo i djelovanje interne revizije na primjeru interne kontrole

Zoff, Mirna

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:198:650041

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

Image not found or type unknown

Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANCIJE

Mirna Zoff

ZAVRŠNI RAD

USTROJSTVO I DJELOVANJE INTERNE REVIZIJE NA PRIMJERU INTERNE KONTROLE

Zagreb, 2016.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

PREDDILOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANACIJE

ZAVRŠNI RAD

USTROJSTVO I DJELOVANJE INTERNE REVIZIJE NA PRIMJERU INTERNE KONTROLE

Ime i prezime studenta: Mirna Zoff

Matični broj studenta: 383/13-1

Mentor: Sandra Odobašić, univ.spec.oec

Zagreb, 2016

USTROJSTVO I DJELOVANJE INTERNE REVIZIJE NA PRIMJERU INTERNE KONTROLE

SAŽETAK

Ovim radom ukazuje se na važnost i procese interne revizije koji uveliko doprinose produktivnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, te njezine rizike kroz cjelokupni proces poslovanja. Rad je usmjeren prema isticanju važnosti internih kontrola kao nezamjenjivog alata u upravljanju rizicima, te alata pomoću kojeg se unapređuje cijeli proces upravljanja poduzećem. Najbitnije cjeline ovog rada odnose se na sustav internog nadzora i provedbu internih kontrola u sklopu Sarbanes-Oxlay zakona poduzeća Networks d.o.o..

Ključne riječi: interna revizija, Sarbanes-Oxley zakon, interna revizija, rizik, interna kontrola, Porez na dodanu vrijednost

ORGANIZATION AND INTERNAL AUDIT ACTIVITY BY EXAMPLE OF INTERNAL CONTROL

SUMMARY

This thesis presents the importance of the internal audit processes that greatly contribute to the productivity of corporate performance and its risks through the entire process of management. Thesis is geared towards highlighting the importance of internal controls as irreplaceable tools in risk management, and also the tools that improves the entire process of enterprise management. The most important sections of this thesis are related to the internal audit system and the implementation of internal controls as part of the Sarbanes-Oxlay law.

Keywords: internal audit, Sarbanes-Oxley Act, internal audit, risk, internal control, Value Added Tax.

SADRŽAJ

1 UVOD 8

2 KOMPONENTE SUSTAVA INTERNOG NADZORA 9

2.1 Pojam i ciljevi interne revizije 10

2.1.1 Međunarodni standardi interne revizije 11

2.2 Pojam i ciljevi interne kontrole 13

2.2.1 Definicija i ciljevi interne kontrole 13

2.2.2 Komponente sustava interne kontrole 14

2.2.3 Ciljevi interne kontrole 18

2.2.4 Vrste internih kontrola 19

2.3 Interna revizija kao nadzor nad funkcioniranjem internih kontrola 21

2.4 Sarbanes-Oxley zakon (SOX) 22

2.4.1 Struktura zakona Sarbanes-Oxley zakona (SOX-a) 22

3 PRIKAZ PROVEDBE INTERNIH KONTROLA NA PRIMJERU IZ PRAKSE 24

3.1 Strateški plan interne revizije poduzeća Networks d.o.o. 24

3.2 Vizija, misija i ciljevi interne revizije 25

3.3 Kodeks strukovne etike internih revizora 27

3.4 Planiranje interne revizije 27

3.5 Provođenje interne revizije 28

4 SUSTAV INTERNIH KONTROLA U PODUZEĆU NETWORKS D.O.O. 30

4.1 Mjesečne interne kontrole poduzeća Networks d.o.o. 31

4.1.1 Usklade potraživanja i obveza povezanih poduzeća -AC119B 31

4.1.2 Odobrenja knjiženja - AC500 34

4.1.3 Rezervacije povezanih poduzeća - AC506B 35

4.1.4 Provjera podloga za knjiženja lokalnog poduzeća - AC507 38

4.1.5 Mjesečni pregled bilance i računa dobiti i gubitka – AC600 40

4.1.6 Kontrola primitaka roba i usluga – PU121 42

4.1.7 Kontrola narudžbi direktnih troškova – PU130 44

4.1.8 Provjera indirektnih troškova – PU141 45

4.2 Kvartalne interne kontrole 47

4.2.1 Kontrola knjiženja poreznih stavaka lokalnog poduzeća – TA100 47
4.2.2 Provjera stopa amortizacije fiksne imovine – CTA243 48
4.3 Polugodišnje interne kontrole 50
4.3.1 Provjera poreznih indikatora – AC252B 50
5 GODIŠNJA KONTROLA INTERNE REVIZIJE 52
5.1 Svrha 52
5.2 Izvor podataka 52
5.3 Opseg pregleda 52
5.4 Distribucija 53
5.5 PDV analiza 53
5.6 Sažetak PDV kontrole i preporuke: 63
6 ZAKLJUČAK 65
7 POPIS LITERATURE 66
8 POPIS TABLICA I SLIKA 67

1 UVOD

Cilj menadžmenta je razvoj, opstanak i napredak na tržištu. Da bi poduzeće opstalo, nužno je da posjeduje sustav internog nadzora organizacije i upravljanja. Osim spomenutog potrebno je da poduzeće ima i izgrađen sistem internih kontrola i uspostavljen sustav interne revizije u okviru redovnog i kontinuiranog poslovanja. Dugo se tragalo za načinom na koji će menadžment bolje kontrolirati poduzeće kojim upravlja, u tomu mu interna kontrola pruža punu podršku. Bez organizirane i precizne interne kontrole menadžment neće biti u poziciji pravilno usmjeriti poduzeće prema zadanim ciljevima, koji u osnovi vode razvoju poslovanja i sigurnosti samog poduzeća. Obzorom na to da interna revizija i kontrola ne mogu egzistirati u izolaciji, već čine dio okvira poduzeća, menadžment treba omogućiti da procesi interne kontrole i interne revizije budu redovno provođeni, odnosno da teže što optimalnijem sustavu upravljanja poduzećem.

U današnje vrijeme konkurencija na tržištu je velika, razumljivo je da poduzeća nastoje održati se i napredovati te na tom putu pribjegavaju "uljepšavanju" financijskih izvještaja. Mnogima se to ne čini toliko pogrešno koliko zapravo jest. Međutim, tu se ne radi samo o običnom "iskrivljavanju" poslovne dokumentacije, već o neetičnosti poslovanja i poslovne prakse. Cilj kvalitetne interne revizije i interne kontrole je smanjiti, prethodno nabrojane neželjene i neetične događaje na najmanju moguću mjeru. Ovim radom prikazan je sustav i provođenje internih kontrola u okviru interne revizije poduzeća Networks d.o.o. Također ovim radom su prikazane interne kontrole u okviru Sarbanes-Oxley zakona, te primjerima istih u poduzeću Networks d.o.o..

2 KOMPONENTE SUSTAVA INTERNOG NADZORA

Interni nadzor se obavlja unutar nekog poslovnog sustava ili poduzeća zbog praćenja ostvarivanja unaprijed postavljenih ciljeva i predlaganja korektivnih akcija u slučaju odstupanja od tih ciljeva. Polazna osnova u koncipiranju cjelovitoga sustava internog nadzora jest interna kontrola.

Funkcionalno gledajući, cjelokupni sustav internog nadzora može se provoditi pomoću internih kontrola koje su ugrađene u poslovne procese te nadziranjem njihova funkcioniranja, što se osigurava dodatnom, višom razinom nadzora – internom revizijom.[1]

[1] Tušek Boris; Žager Lajoš. Revizija. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008., str. 265- 266.

2.1 Pojam i ciljevi interne revizije

Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i aktivnost kreirana s ciljem da se poveća vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, internim kontrolama i procesima upravljanja.

Iz ove definicije jasno je da interna revizija:

- dio sveobuhvatnog sistema interne financijske kontrole poduzeća,
- nezavisna i objektivna aktivnost davanja stručnog mišljenja i savjeta s ciljem dodavanja vrijednosti i poboljšanja poslovanja poduzeća,
- pruža pomoć organizaciji u ostvarivanju ciljeva primjenom sistematičnog i disciplniranog pristupa vrednovanju i poboljšanju efektivnosti procesa upravljanja rizicima, internim kontrolama i menadžmentu.

Interna revizija pruža podršku organizaciji u ostvarivanju ciljeva i to:

1. Izradom strateških i godišnjih planova interne revizije baziranih na procjeni rizika, te obavljanjem pojedinačnih internih revizija u skladu sa usvojenim planovima;[2]
2. Procjenom prikladnosti i efektivnosti sustava financijskog upravljanja i kontrola u odnosu na:

- utvrđivanje, procjenu i upravljanje rizicima,
- usuglašenost sa zakonima i drugim propisima,
- pouzdanost i sveobuhvatnost financijskih i drugih informacija,
- efikasnost, efektivnost i ekonomičnost poslovanja,
- zaštitu imovine i informacija,
- obavljanje zadataka i ostvarivanje ciljeva;

3. Davanjem preporuka za poboljšanje poslovanja.

Standardi interne revizije podrazumijevaju kriterije za obavljanje, procjenjivanje i mjerenje rada interne revizije. Namijenjeni su predstavljanju prakse interne revizije onakvom kakva bi ona

[2] Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007, Uloga Interne revizije u povećanju kvalitete Poslovanja poduzeća, Prof. dr. sc. Boris Tušek, Mr. sc. Sanja Sever, str.1-5

trebala biti. Standardi interne revizije oblikovani su tako da ih cjelokupna profesija interne revizije može koristiti u svim vrstama organizacija / institucija u kojima rade interni revizori.[3]

2.1.1 Međunarodni standardi interne revizije

Prema IIA (eng.*The Institute of Internal Auditors)* Interna revizija se provodi u različitim pravnim i kulturnim ambijentima, u organizacijama koje se razlikuju po svrsi, veličini, složenosti i strukturi, od strane osoba unutar ili izvan organizacije. Iako razlike mogu utjecati na provođenje interne revizije u različitim okruženjima, pridržavanje Međunarodnih standarda profesionalne prakse interne revizije (Standarda) neophodno je kako bi se ispunile odgovornosti internih revizora i aktivnosti interne revizije.

U slučaju da zakon ili drugi propisi zabranjuju internim revizorima aktivnosti interne revizije postupanje u skladu sa određenim dijelovima Standarda, interni revizori dužni su pridržavati se svih ostalih dijelova Standarda i davati odgovarajuće izjave.

Ukoliko se Standardi primjenjuju u sprezi sa standardima koje izdaju druga nadležna tijela, po potrebi može biti navedeno u izvješćima interne revizije. U tom slučaju, ukoliko postoji odstupanje Standarda od tih drugih standarda, interni revizori i aktivnost interne revizije moraju biti usuglašeni sa Standardima, te se mogu usklađivati sa drugim standardima, ukoliko su oni restriktivniji. Svrha Standarda jest da:

- istaknu osnovne principe koji predstavljaju praksu interne revizije,
- osiguraju okvir za obavljanje i unapređenje interne revizije širokog raspona koja ima za cilj dodavanje vrijednosti,
- utvrde osnovu za vrednovanje rezultata interne revizije, te doprinose unapređenju organizacionih procesa i aktivnosti.

Standardi su obavezni zahtjevi, fokusirani na principe, koji se sastoje iz:

- iskaza osnovnih zahtjeva za profesionalnu praksu interne revizije i za ocjenu efektivnosti izvođenja, koji su međunarodno primjenjivi na organizacijskim i pojedinačnim razinama i
- interpretacija, koje pojašnjavaju termine i koncepte iz iskaza. [4]

---

[3]Ibid

[4] The Institute of Internal Auditors- https://na.theiia.org/Pages/IIAHome.aspx, [pristupljeno 08.11.2016.].

U Standardima se koriste termini točno određenog značenja, definirani Rječnikom termina. Konkretno, u Standardima se koristi “mora” da bi se označio bezuvjetni zahtjev, a “treba” u slučaju kada se očekuje usuglašenost, osim kada na osnovu stručne ocjene okolnosti opravdavaju odstupanja.

Da bi se Standardi razumjeli i mogli adekvatno primjenjivati, potrebno je razmotriti Izjave i njihova Tumačenja, kao i specifična značenja iz Rječnika termina.

Standardi su strukturno podijeljeni na standarde karakteristika i standarde izvođenja. Standardi karakteristika bave se karakteristikama organizacija ili pojedinaca koji pružaju usluge interne revizije. Standardi izvođenja opisuju prirodu usluga interne revizije i uspostavljaju kriterij kvalitete na bazi kojih se može vrednovati vršenje tih usluga. Standardi kvalitete i Standardi izvođenja primjenjuju se na sve usluge interne revizije.

Standardi implementacije se nadovezuju na standarde karakteristika i standarde izvođenja i osiguravaju smjernice koje su primjenjive na usluge uvjeravanja (eng.Assurance - A) i usluge konzaltinga (engl.Consulting - C). [5]

[5] The Institute of Internal Auditors- https://na.theiia.org/Pages/IIAHome.aspx [pristupljeno 08.11.2016.].

2.2 Pojam i ciljevi interne kontrole

2.2.1 Definicija i ciljevi interne kontrole

Interna kontrola se sastoji od svih politika i procedura koje je usvojio menadžment poduzeća kako bi se osiguralo ekonomično, djelotvorno i efikasno ispunjavanje ciljeva; osiguralo rad u skladu sa važećim zakonima, propisima i upravljačkim politikama; osiguralo zaštitu resursa od gubitka izazvanog zloupotrebom, pogrešnim upravljanjem, greškama, prijevarom i drugim nepravilnostima te kako bi se osigurao razvoj i održavanje pouzdanih financijskih i upravljačkih podataka, i objavilo ih u redovnim izvještajima. Efikasni sustavi kontrole dizajnirani su s ciljem pružanja razumnog uvjerenja upravi da se resursi koriste u skladu sa zakonima, propisima i politikama, i da su zaštićeni od gubitka i zloupotrebe. Riječ „kontrola“ ne odnosi se samo na financijska pitanja. Djelokrug rada interne kontrole pokriva širok spektar aktivnosti poduzeća. Sustav interne kontrole poduzeća će se odraziti na kontrolno okruženje koje objedinjuje organizacijsku strukturu i pojedinačne osobine svog osoblja, uključujući integritet, etičke vrijednosti i nadležnost.

Uključivanje menadžmenta u pitanja vezana za internu kontrolu je od ključnog značaja za postizanje efikasnosti interne kontrole. Menadžment je zadužen za uspostavu organizacijske strukture koja precizno dodjeljuje odgovornost i ovlasti, određuje odgovarajuće kontrole, i nadzire adekvatnost i efikasnost sustava interne kontrole. Međutim, svaki zaposlenik poduzeća, ne samo menadžment, ima svoju ulogu u osiguravanju rada postojećih internih kontrola[6]. Jedan od načina da se postigne odgovornost jest putem uspostavljanja i održavanja efikasnog sustava interne kontrole u poduzeću koji omogućava stalne povratne nalaze i preporuke za poboljšanje određenih razina upravljanja. Takav efikasan sustav interne kontrole može pružiti pravi upravljački alat za osiguranje ekonomičnosti, djelotvornosti i efikasnosti u postizanju ciljeva poduzeća.

[6] Gulin, Danimir; Tušek, Boris; Žager, Lajoš. Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004., str. 95-97.

Međutim, mora se uzeti u obzir da interna kontrola pruža razumno, ali ne i apsolutno uvjerenje.

Faktori van kontrole ili rukovodstva mogu utjecati na sposobnost institucije da ostvari svoje ciljeve. Na primjer, ljudske pogreške, greške u procjeni, kao i tajne aktivnosti u zaobilaženju kontrola mogu negativno uticati na postizanje ciljeva.

Iz definicija i značajki interne kontrole vidljivo je da se radi o sustavu kontrolnih, organizacijskih i drugih postupaka koji se provode radi ostvarivanja :

- zaštita imovine poduzeća,
- provođenja poslovne politike usvojene od menadžmenta,
- preventivnog djelovanja i naknadnog otkrivanja prijevara i pogrešaka,
- omogućavanja pravodobne pripreme vjerodostojnih financijskih informacija.
- osiguravanja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih evidencija.

Obzirom da je sustav interne kontrole oblikovan od strane menadžmenta, razlikuje se od poduzeća do poduzeća. Sustav ovisi o brojnim komponentama kao što su veličina poduzeća, broj zaposlenih, organizacijska struktura poduzeća, vodstvo odnosno rukovođenje poduzećem itd. Uz sve navedeno treba voditi računa o ostvarenim koristima provođenja interne kontrole koje bi trebale biti veće od samih troškova provođenja, jer bi kvalitetna kontrola trebala biti preduvjet za uvođenje viših oblika internog nadzora: interne revizije i kontrolinga.[7]

2.2.2 Komponente sustava interne kontrole

Interna kontrola u suvremenim poduzećima, ugrađuje se u cjeloviti poslovni proces. Sukladno navedenom, može se zaključiti kako struktura sustava interne kontrole obuhvaća nadzor nad svim poslovnim procesima. Iz prethodnih činjenica proizlazi kako se sustav internih kontrola sastoji od slijedećih međusobno povezanih komponenti:

- okruženje ili uvjeti u kojima se provodi kontrola,
- procjena rizika,
- kontrolne aktivnosti,
- informacije i komunikacija,

[7] Gulin, Danimir; Tušek, Boris; Žager, Lajoš. Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004., str. 115.

- nadzor.[8]

Navedene komponente sustava internih su grafički predočene slikom 1.

Slika 1: Komponente sustava interne kontrole

Izvor: Komponente sustava interne kontrole, Danimir; Tušek, Boris; Žager, Lajoš. Poslovno planiranje,kontrola i analiza. Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004., str.115.

Kontrolno okruženje sastoji se od niza akcija i postupaka, koji se odražavaju na ponašanje menadžmenta poduzeća, direktora i vlasnika. Na okruženje utječu razni čimbenici, poput poštenja i morala svih zaposlenih u poduzeću, način upravljanja i vođenja poslovanja, način određivanja pojedinih ovlasti i odgovornosti, postupak organiziranja poslovnih procesa, stupanj izvršenja naputaka danih od strane vlasnika i uprave, stručnost i kadrovska politika. Procjena rizika uključuje funkcije određivanja, analize i upravljanja rizicima koji utječu na pripremu realnih i objektivnih financijskih izvještaja. Rizici mogu biti vanjski i unutarnji i pojavljivati se u gotovo svim segmentima poslovanja[9].

[8] Gulin, Danimir; Tušek, Boris; Žager, Lajoš. Poslovno planiranje, kontrola i analiza. Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004., str. 115.

[9] Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2010., str. 153

Procjena rizika je funkcija menadžmenta, jer upravo menadžment mora oblikovati odgovarajući sustav internih kontrola u upravljanju istog. U najčešće rizike ubrajaju se: promjena uvjeta poslovanja, novi djelatnici, novi informacijski sustav, nagli rast, nove tehnologije, restrukturiranje poduzeća itd. Kontrolne aktivnosti podrazumijevaju postupke i politike kojima se osigurava da se sve potrebe radnje u svezi s upravljanjem rizicima poduzete u ostvarivanju ciljeva poduzeća. Ove aktivnosti trebaju biti usmjerene na provjeru računovodstvenih sustava, kontrolu informacijskih sustava, fizičku kontrolu i kontrolu podjele dužnosti. Informacijski i komunikacijski sustav omogućava detaljno i pravodobno izvješćivanje o poslovnim transakcijama. Takav sustav mora zadovoljavati šest revizijskih ciljeva: postojanje, potpunost, točnost, razvrstavanje, vremensko usklađivanje, odlaganje i zbrojno prikazivanje. Aktivnosti nadzora i konstantno provjeravanje učinkovitosti interne kontrole su postupci koji osiguravaju ostvarivanje ciljeva poslovnog subjekta. Potrebno je procjenjivati menadžment i ostale pojedince u poduzeću koji su zaduženi za provođenje interne kontrole. Ovo govori u prilog tome kako nije dovoljno samo uspostaviti internu kontrolu, nego je nužno i sustav interne kontrole i sve sudionike sustava nadzirati. [10]

Komponente sustava interne kontrole jednako tumači i organizacija COSO (engl.Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission), koja je nastala 1985. godine kao inicijativa pet društava privatnog sektora u svrhu pružanja smjernica o organizacijskom upravljanju, menadžmentu rizika unutar društava, internoj kontroli, poslovnoj etici, te prijevarama.

Već navedene komponente interne kontrole: okruženje, kontrola, postupci poslovnog subjekta za procjenu rizika, informacijski sustav komunikacija, kontrolne aktivnosti, te monitoring kontrola, grafički su prikazane na slici 2[11].

[10] Tušek Boris; Žager Lajoš. Revizija. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008. Izvor: Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije.
[11] Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2010., str. 231.

Slika 2: COSO model, Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2010., str. 231.

Izvor: COSO model, Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2010., str. 231.

Kontrolno okružje COSO modela, koje je predstavljeno Slikom 2., podrazumijeva postojanje različitih vrsta kontrola. Riječ je o klasifikaciji vrsta kontrola na „hard“ kontrolu, koja se sastoji od organizacijske strukture, dodjeljivanje ovlasti i odgovornosti, te politike ljudskih resursa i prakse i „soft“ kontrolu, koja uključuje etiku, kompetencije, upravljane i operativni stil.

Organizacijska struktura koja predstavlja komponentu „tvrde“ kontrole je ujedno i okvir unutar kojeg se planiraju poslovne aktivnosti i u svrhu ostvarivanja cilja. Unutar takvih granica vrši se dodjeljivanje ovlasti i odgovornosti u poslovnoj praksi. Politika i praksa ljudskih resursa je usko vezana sa procesima zapošljavanja, usmjeravanja, treninga, ocjenjivanja itd.

„Soft“ kontrola podrazumijeva etiku kao ključnog elementa okružja, te kompetentnost odnosno skup znanja i vještina koji su potrebni za kvalitetno izvršavanje zadataka u poduzeću. Osim navedenog, kao komponenta „meke“ kontrole spominje se upravljanje i operativni stil, što podrazumijeva detaljno praćenje aktivnosti i poduzetih akcija upravljačkog kadra.[12]

[12] Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2010., str. 231.

2.2.3 Ciljevi interne kontrole

Postojanje interne kontrole unutar poduzeća omogućava ostvarivanje postavljenih ciljeva i politika poduzeća. Stoga, interne kontrole predstavljaju plan kojim uprava i menadžment osiguravaju jamstvo kako se imovina poduzeća koristi u skladu s propisima i aktima. Istovremeno, djelovanjem sustava interne kontrole štite se resursi poduzeća od otuđenja, krađe, i gubitaka. Interne kontrole dijele se na strategijske, taktičke i operativne, a potrebno ih je ugraditi u poslovne funkcije poduzeća. Ciljeve interne kontrole mogu se podijeliti na podskupine:

- operativni ciljevi
- informacijski ciljevi
- ciljevi usklađenosti ili podudarnosti.[13]

Operativni ciljevi se odnose na postizanje učinkovitosti i djelotvornosti poduzeća, tj. sustav internih kontrola mora biti tako ustrojen kako bi omogućio ostvarivanje operativnih i strateških ciljeva. Informacijski ciljevi nalažu osiguravanje neometanog protoka i pouzdanosti informacija, koje se koriste u svrhu donošenja odluka. Naglašena je i važnost relevantnih financijskih informacija koje bi predstavljale okvir za formiranje financijskih izvještaja u skladu s računovodstvenim načelima, standardima, politikama i zakonskom regulativom. Ciljevi, usklađenosti ili podudarnosti moraju osigurati usklađenost cjelokupnog poslovanja poduzeća.

Uz navedene glavne ciljeve interne kontrole, potrebno je napomenuti kako se one odnose i na ostvarivanje cijelog niza sljedećih ciljeva:

- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija
- osiguravanje usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima
- osiguravanje usklađenosti zakonskim i drugim propisima
- čuvanje imovine
- ekonomično i djelotvorno korištenje svih resursa
- ostvarenje formuliranih planova, programa te utvrđenih ciljeva i zadataka.[14]

[13] Ibid, str. 148
[14] Tušek Boris; Žager Lajoš. Revizija. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008., str. 268.

2.2.4 Vrste internih kontrola

Interni kontrolni postupci predstavljaju srž internih kontrola poduzeća. Kod provođenja internih kontrola ističe se pravilo prema kojemu postojanje što većeg broja kontrolnih mehanizama odražava kvalitetu i kvantitetu poslovanja. Veći broj ugrađenih kontrolnih mehanizama osigurava i veću pouzdanost i učinkovitost poslovanja, samim time osigurava se ostvarivanje ciljeva, politika i zaštita imovine poduzeća. Postupke internih kontrola dijeli se na slijedeće oblike:

- izvršna ili administrativna kontrola
- informacijsko-računovodstvena kontrola
- upravljačka kontrola

Izvršna ili administrativna kontrola se uspostavlja u određenim poslovnim jedinicama poduzeća poput marketing, nabava, proizvodnja, pravna služba, kadrovska služba, služba održavanja. Kontrolni postupci koji se često provode, primjerice u sustavu zaprimanja robe su pregled kvalitete i količine primljene robe, dokumentiranje pošiljke, provjeravanje faktura dobavljača itd. Slične procedure se obavljaju u drugim jedinicama poduzeća, ali su tamo kontrolni postupci prilagođeni djelatnosti tog odjela odnosno jedinice. Tako primjerice u prodaji su oblikovani posebni postupci koji se odnose na autorizaciju uvjeta zaduživanja za kupce, autorizaciju promjene podataka o klijentima, kontroliranje narudžbi kupaca, obrada upita klijenata itd. Neovisno o kojoj funkciji u poduzeću je riječ, sam proces interne kontrole će provoditi upravo zaposlenici unutar navedene funkcije, pazeći pri tome da se ostvare prethodno definirani ciljevi poduzeća.

Informacijsko-računovodstvena kontrola obuhvaća skup mjera postupaka i pravila kojima se nastoji osigurati točnost, valjanost i sveobuhvatnost računovodstvenih evidencija i izvješća, kao i fizička zaštita imovine poduzeća. Sve nastale promjene obračunskog razdoblja se prate i bilježe u poslovnim knjigama poduzeća. [15]

Tako se interna računovodstvena kontrola ugrađuje u cijeli računovodstveni proces koji obuhvaća:

- prikupljanje podataka,
- analizu poslovnih događaja,

[15] Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku 2010., str. 150-152

- evidentiranje u poslovnim knjigama,
- sastavljanje probne bilance i
- sastavljanje financijskih i ostalih računovodstvenih izvještaja.

Ovim putem kontrola bi trebala dati odgovor provode li se poslovni događaji i transakcije sukladno računovodstvenim načelima i drugim kriterijima. Upravljačka kontrola predstavlja naknadnu provjeru funkcioniranja sustava administrativnih i računovodstvenih kontrola, te poduzimanje potrebnih mjera i akcija za njihovo učinkovito djelovanje. Ona obuhvaća i poduzimanje potrebnih korektivnih akcija kako bi se cjelokupno poslovanje poduzeća kretalo sukladno definiranim ciljevima. U srednjim i velikim poduzećima, upravljačku kontrolu vrše upravljački nadzor i posebni odjeli odnosno službe interne revizije, dok u manjim poduzećima istu funkciju obnaša menadžment odnosno uprava poduzeća. Određene podjele sukladno kriteriju vremena provođenja (permanentna, periodička, povremena, prethodna, tekuća i naknadna kontrola) i intenzitetu (formalna i materijalna) su u radu već spomenute. Pojedini autori navode vrste internih kontrola s stajališta subjekta (personalna i mehanička), sa stajališta objekta (direktna i indirektna), prema metodama rada (formalno-računska i materijalna kontrola), prema oblicima (personalna, mehanička, automatska, direktna, indirektna) itd.[16]

Prema Žagaru kontrolne postupke možemo promatrati kroz slijedeće oblike, odnosno kao preventivne, detektivne i korektivne kontrolne postupke. Preventivne kontrole usmjerene su na sprječavanje nepravilnosti, pogrešaka i prijevara u poslovnom procesu. Ovakve kontrole se obavljaju u trenutku trajanja određene aktivnosti, odnosno kontrola se obavlja paralelno s poslovnim aktivnostima. Detektivna kontrola se odnosi na procese otkrivanja nepravilnosti, prijevara poslije nastalih poslovnih događaja. [17]

Ona se bavi detekcijom problema koji nisu mogli biti prepoznati na prethodnoj odnosno preventivnoj razini kontrole. Korektivna kontrola se može smatrati svojevrsnim nastavkom detektivne kontrole. Glavna funkcija detektivne kontrole je prepoznati postojeći problem ili nepravilnost u sustavu, dok je glavna funkcija korektivne kontrole riješiti nastali problem ili ukloniti nepravilnost. Ova razina kontrole smatra se i najsloženijom, jer se osim detektiranja problema zahtijevaju i određen akcije po tom pitanju. U praksi se uvijek upotrebljava

[16] Ibid, str. 150-152
[17] Žager, Interne računovodstvene kontrole. Simpozij HZRFD, str 285

kombinacija kontrolnih postupaka i aktivnosti, jer bi korištenje samo jedne vrste bilo nedostatno u poslovnom procesu. Menadžment je zadužen ravnomjerno raspodijeliti kontrolne postupke i vrste kontrola unutar poduzeća kako bi sve poslovne jedinice i svi procesi unutar poduzeća bili obuhvaćeni.[18]

2.3 Interna revizija kao nadzor nad funkcioniranjem internih kontrola

Kada se radi o poslovanju velikih poslovnih sustava u današnjim iznimno složenim i nestabilnim uvjetima, postavlja se pitanje učinkovitosti i dostatnosti internog nadzora nad njihovim poslovanjem koji se provodi internim kontrolama. Sve se više javlja potreba za kritičkim ispitivanjem i ocjenom funkcioniranja internih kontrola.

Interne kontrole obuhvaćaju računovodstvene kontrole i administrativne kontrole. Osim kontrola koje su ugrađene u računovodstveni sustav radi otkrivanja i pravodobnog otklanjanja pogrešaka, menadžment često organizira kontrole u onim područjima gdje računovodstvene kontrole u relativno kratkom roku nisu djelotvorne. To su administrativne ili ne računovodstvene kontrole organizirane najčešće u izvršnom i upravljačkom podsustavu poduzeća. U velikim i složenim, organizacijama, koje djeluju u uvjetima složene, i nestabilne okoline, uobičajeno se organizira interna revizija koja nadzire računovodstvene i administrativne kontrole, odnosno pruža dodatni, viši stupanj nadzora nad cjelokupnim poslovanjem poduzeća. Interna revizija je neovisna funkcija procjenjivanja ustanovljena unutar organizacije koja ispituje i procjenjuje njezine aktivnosti kao servis te organizacije. Svrha interne revizije je pomoć članovima organizacije, uključujući upravu i razne odbore u djelotvornom ispunjavanju njihovih odgovornosti. Interna revizija opskrbljuje upravu analizama, procjenama, preporukama, savjetima i informacijama koje se odnose na aktivnosti organizacije. Ciljevi interne revizije uključuju promoviranje djelotvornih kontrola uz razumne troškove. Pojmovno određenje interne revizije ukazuje na njezine temeljne značajke:

- internu reviziju provode osobe zaposlene u poduzeću čije se poslovanje ocjenjuje,
- radi se o neovisnoj funkciji ispitivanja, prosuđivanja i ocjenjivanja, bez ikakvih,
- ograničenja ili restrikcija na prosudbu internog revizora,
- sve aktivnosti poduzeća spadaju u djelokrug rada internog revidiranja,
- interna revizija organizira se kao podrška i pomoć menadžmentu i organizaciji u cjelini,

[18] Ibid, str. 285

- stoga je savjetodavna (stožerna), a ne linijska funkcija poduzeća.[19]

2.4 Sarbanes-Oxley zakon (SOX)

Sarbanes-Oxley zakon nastao je 2002 godine na inicijativu dvojice američkih kongresmena Sarbanes-a i Oxley-a ubrzo nakon niza korporativnih skandala kao sto su Enron i WorldCom koju su "protresli" poslovni svijet. Odredbe SOX-a postale su obavezne za sve kompanije čije dionice kotiraju na bilo kojoj burzi u SAD-u, a svrha im je uvođenje učinkovitog sistema internih kontrola nad procesom financijskog izvještavanja.

Tim se zakonom i raznim dodatnim i popratnim materijalima propisuju nužne kontrole koje se moraju implementirati kako bi rizik (netočnih ili nepotpunih) financijskih izvještaja sveo na prihvatljivu razinu. SOX kontrole prije svega pokrivaju rizik provedbe revizije financijskih izvještaja, odnosno rizik njihove netočnosti, nepotpunosti ili pogrešnog iskazivanja.

IT governance institute i ISACA su 2004 godine publicirali preporuke o upotrebi informacijskih tehnologija i informacijskih sustava pri provođenju učinkovitog sistema internih kontrola.

Cilj tog dokumenta, odnosno skupa preporuka jest dati odgovor na pitanje kakvo je stanje internih informatičkih kontrola u kompaniji, a zaključci i najčešći nalazi, neovisno o djelatnosti ili specifičnosti promatranog poduzeća jest da informatičke kontrole imaju sveobuhvatan utjecaj na ostale kontrole i ciljeve kontrola. Time informacijske tehnologije i sustavi predstavljaju temelj učinkovitog sistema internih kontrola poslovanja, odnosno, bez revizije učinkovitosti kontrola, menadžment ne može imati garanciju da su financijski izvještaji točni, potpuni ili da fer i korektno prikazuju financijsko stanje poduzeća.[20]

2.4.1 Struktura zakona Sarbanes-Oxley zakona (SOX-a)

Sarbanes-Oxley zakon sadrži jedanaest sekcija ili naslova, počevši od dodatnog uređivanja odgovornosti upravnog odbora sa krivičnim sankcijama, preko zahtjeva Komisije za vrijednosnice, a vezano za implementiranje i donošenje odluka prema novom zakonu.

Najvažniji, a ujedno i prvi dio ovog zakona se odnosi na javne agencije i na upravne odbore ovakvih organizacija, koji su zaduženi nadgledati i vršiti inspekciju računovodstva

[19] Prof. dr. sc. Boris Tušek,Mr. sc. Sanja Sever ,Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007. str. 1-5
[20] Catovic, N. (2010): Sarbanes-Oxley zakon, Dostupno na URL: http://itrevizija.ba/2010/10/sarbanes-oxley-zakon/[pristupljeno 08.11.2016.].

poduzeća u njihovoj ulozi kontrolora korporacija. Zakon, isto tako, pokriva pitanja kao što su nezavisnost kontrolora, korporativno upravljanje te, ujedno, povećava financijsku transparentnost. Neki smatraju da je ovo najvažnija promjena u zakonodavstvu SAD-a od tzv. New Deal-a iz 1930. godine. [21]

Zakon je sastavljen od jedanaest glava ili poglavlja, odnosno (engl. *Titles*), podijeljenih na članke ili odjeljke, odnosno (engl. *Sections*).

Glave odnosno poglavlja su slijedeća:

1. Odbor za nadzor računovodstva javnih poduzeća;
2. Neovisnost revizora;
3. Odgovornost;
4. Unaprijeđena financijska izvješća;
5. Sukob interesa analitičara;
6. Povjerenstvo za resurse;
7. Studije i izvješća;
8. Korporativna kaznena odgovornost;
9. Povećanje kazna za prekršitelje;
10. Povrati korporacijskih poreza;
11. Odgovornost za pronevjere u korporacijama.

Sarbanes-Oxley u SAD – zahtjeva da uprava društva i eksterna revizija izvještavaju o adekvatnosti interne kontrole financijskih izvještaja poduzeća koja kotiraju na burzi.[22]

[21] Welch, J. (2011), Odgovori na pitanja najuspješnijeg menadžera General Electrica u periodu 1981.-2001. Dostupno na URL: http://www.zzjzfbih.ba/wp-content/uploads/2013/03/Stvarniposao- HRM-menadzera.pdf, [pristupljeno 28.10.2016.].

[22] Vukšic, Z. (2013): Utjecaj Sarbanes-Oxley zakona na racunovodstveno i porezno Zakonodavstvo. Dostupno na URL: http://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2013/9/vuksic.pdf, [pristupljeno 28.10.2016.].

3 PRIKAZ PROVEDBE INTERNIH KONTROLA NA PRIMJERU IZ PRAKSE

Primjena internih kontrola koristeći sustav SOX prikazat će se kroz procese poslovanja poduzeća Networks d.o.o..

Glavna djelatnost poduzeća je razvoj, implementacija i održavanje telekomunikacijskih sustava. Poduzeće Networks d.o.o. dio je globalne korporacije, u Hrvatskoj osnovano 2005 godine. U Hrvatskoj poduzeće Networks d.o.o. zapošljava 70 osoba.

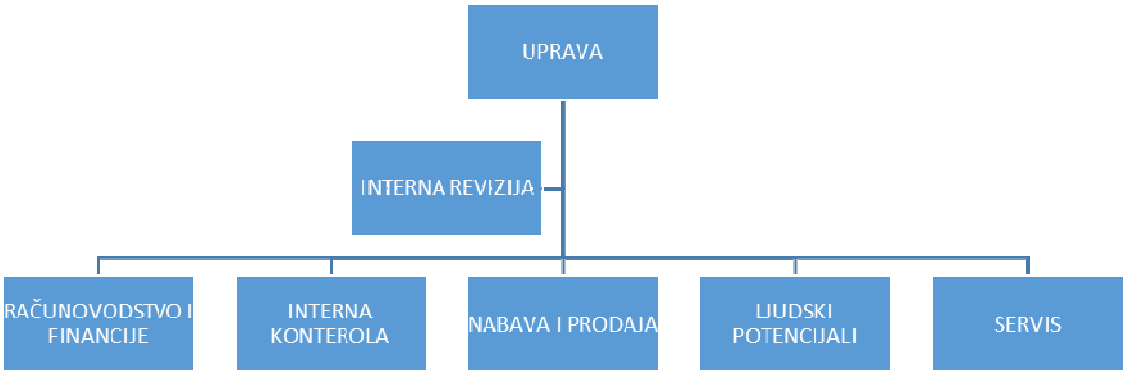

Tablica 1: Organizacijska struktura poduzeća Networks d.o.o.

Izvor: autor

3.1 Strateški plan interne revizije poduzeća Networks d.o.o.

Strateškim planom rada unutarnje revizije utvrđuju se glavni pravci djelovanja rada Službe za internu reviziju i kontrolu poduzeća Networks d.o.o. u vremenskom razdoblju 2014. – 2016. godine. Njime su određene vizija i misija unutarnje revizije, ciljevi i zadaće na putu do tih ciljeva, kao i načela i standardi koje će unutarnji revizori i kontrolori koristiti u svom radu.

Područja revizije u Strateškom planu rada odabrana su temeljem procjene rizika koji mogu utjecati na ostvarivanje ciljeva Uprave. U Strateškom planu navode se osnovna područja revizijskog djelovanja u trogodišnjem periodu i daju odrednice razvoja ljudskih resursa.

Svake godine u prosincu, Strateški plan rada će se procjenjivati u svrhu ažuriranja područja revizije, a dopune će odobravati Uprava. Na temelju Strateškog plana rada unutarnje revizije do kraja tekuće godine, a u skladu s raspoloživim resursima, izradit će se Godišnji plan rada unutarnje revizije za sljedeću kalendarsku godinu.

3.2 Vizija, misija i ciljevi interne revizije

Vizija

Pomoć Upravi i rukovoditeljskim strukturama u cilju učinkovitog i ekonomičnog upravljanja poduzećem.

Misija

Osiguravati Upravi i rukovodećim strukturama potpune poslovne informacije o sustavu unutarnjih kontrola u službama poduzeća potrebne za pravovremeno donošenje operativnih i upravljačkih odluka i predlagati aktivnosti za unapređenje sustava u svrhu postizanja učinkovitog i ekonomičnog korištenja raspoloživih resursa.

Svojim djelovanjem unutarnji revizori i kontrolori će poticati povećanje razine svijesti u obavljanju poslova i pružanju usluga i uspostavi skupa pravila i procedura u cilju poboljšanja razine kvalitete usluga i optimiziranja troškova poslovanja.

Unutarnji revizor obavljati će revizije u skladu s Kodeksom strukovne etike unutarnjih revizora.

Misija unutarnje revizije postići će se izradom objektivnih stručnih mišljenja o sustavu unutarnjih kontrola, te davanjem preporuka za njihovo unaprjeđenje.

Ciljevi

Služba za unutarnju reviziju i kontrolu odredila je strateške ciljeve temeljem postavljene vizije i misije. Glavni ciljevi revizije su:

- Redovitim izvještavanjem osigurati potpune informacije o sustavu internih kontrola koje će pomoći u donošenju upravljačkih i operativnih odluka.
- Povećati odgovornost za stvaranje troškova i upravljanje imovinom analizom ključnih

poslovnih procesa rada i praćenjem realizacije istih sa stajališta učinkovitosti, efikasnosti i ekonomičnosti.

- Promovirati usklađenost poslovanja s propisima, politikama i procedurama.

Da bi postigli ostvarenje navedenih ciljeva revizori i kontrolori moraju ostvariti zadaće koje se mogu podijeliti na:

1. Organizacijske zadaće

- Promoviranje adekvatnih sustava unutarnjih kontrola
- Povećanje djelotvornosti i učinkovitosti na operativnoj razini
- Usklađivanje upravljačkog kontrolnog sustava sa pravilima, standardima i načelima dobrog upravljanja
- Povećanje svijesti na svim razinama (upravljačkim i operativnim) o obvezama i odgovornostima u radu
- Uvođenje učinkovitog sustava izvještavanja rukovodstva te razvijanje sustava komunikacije na svim razinama
- Održavanje periodičnih prezentacija o preporukama kao poticaj da svi zaposleni u svom radu primjene najbolje prakse

2. Funkcionalne zadaće

- Proširivanje znanja, vještina i sposobnosti unutarnjih revizora i kontrolora
- Povećanje revizijske učinkovitosti i djelotvornosti
- Stalno procjenjivanje rizika po principu učinkovitosti i vjerojatnosti
- Obavljanje revizija u skladu s Kodeksom etike unutarnjih revizora i međunarodnim standardima
- Obavljanje revizija kojima se razvija upravljačka odgovornost svih rukovoditelja uključenih u poslovne procese
- Izvještavanje Uprave o revizijskim nalazima i preporukama te o prihvaćanju i provođenju revizorskih preporuka kojima je cilj podizanje kvalitete usluge i unaprjeđenje sustava unutarnjih kontrola.

3.3 Kodeks strukovne etike internih revizora

Služba za internu reviziju i kontrolu obavlja revizije prema metodologiji Kodeksa strukovne etike internih revizora. Osnovna načela i pravila kojih se u obavljanju poslova pridržavaju unutarnji revizori i kontrolori su:

- Neovisnost: voditelj službe za internu reviziju i kontrolu izravno je odgovoran predsjedniku uprave. Služba za unutarnju reviziju i kontrolu donosi odluke o tome koja će područja revidirati. Djelovanje interne revizije mora biti neovisno od revidirane aktivnosti.
- Objektivnost: upravo iz svoje neovisne pozicije interni revizori i kontrolori provode stručne i sustavne procjene sustava unutarnjih kontrola što uključuje revidiranje svih internih kontrola, funkcija i operativnih procesa. Revizori objektivno prikupljaju, provjeravaju, analiziraju i procjenjuju podatke o kojima izvještavaju rukovodstvo u svrhu donošenja odluka.
- Stručna osposobljenost: interni revizori prošli su program edukacije za interne revizore. Funkcija unutarnje revizije razvija se kontinuirano u smislu stjecanja praktičnog iskustva i stvaranja kapaciteta za obavljanje revizija u novim područjima (revizije uspješnosti, ekonomičnosti i informacijske tehnologije). Redovito pohađanje stručnih seminara obveza je svih revizora s ciljem primjene novih iskustava revizijske metodologije koja se svakodnevno razvija.
- Poštenje: poštenje i čestitost internih revizora omogućavaju uspostavljanje povjerenja prema njihovim prosudbama i nalazima. Interni revizori dužni su izbjegavati sudjelovanje u radnjama ili aktivnostima koje diskreditiraju zvanje unutarnjeg revizora
- Povjerljivost: čuvanje tajnosti podataka – unutarnji revizori u obavljanju revizije uvažavaju povjerljivost i tajnost svih podataka i informacija.

3.4 Planiranje interne revizije

Pri izradi strateškog plana koristila se metodologija strateškog planiranja uz ograničenu procjenu rizika koja je obavljena na temelju:

- razgovora s Upravom i rukovodećim strukturama poduzeća
- pregleda godišnjih izvješća eksterne revizije

- identifikacije područja i procesa od općeg značaja poduzeća, gdje moguća poboljšanja efikasnosti i jačanje unutarnjih kontrola mogu rezultirati značajnim ukupnim koristima za cijelu organizaciju (područje nabave, područje financija, područje upravljanja ljudskim resursima, te upravljanje pojedinačnim projektima)

3.5 Provođenje interne revizije

Revizije i kontrole pojedinih područja rada obavljat će se kontinuirano, dok će se neke obavljati u određenim vremenskim intervalima, ovisno o procjeni službe interne revizije i kontrole. Područja revizijskog djelovanja iz Strateškog plana rada unutarnje revizije 2014. – 2016. godine razvijat će se u pojedinačne revizije i kontrole prema godišnjim planovima u tom razdoblju. Svaka pojedinačna revizija bit će određena vremenskim razdobljem i potrebnim radnim danima za njeno obavljanje. Uz revizijska područja i pojedinačne revizije iz Strateškog plana rada i godišnjih planova rada unutarnje revizije, predmetom bit će i poslovni procesi po nalogu predsjednika Uprave. Služba interne revizije i kontrole obavezna je u svojim godišnjim planovima za takve revizije osigurati potrebne radne dane unutarnjih revizora. U slučaju izostanka potrebe za obavljanjem revizija po nalogu predsjednika Uprave, predviđeno vrijeme koristit će se za obavljanje revizija u skladu s procjenama rukovoditelja službe.

Planirana područja interne revizije za regiju u razdoblju od 2014 do 2016 godine

	PLAN REVIZORSKIH PROJEKATA i AKTIVNOSTI	2014	2015	2016
	Revizija obračuna i prijava poreza na dodanu vrijednost	x		x
	Revizija učinka	x	x	
	Revizija provođenja preporuka (follow up)	x	x	x
	Izvještaji o provedenim aktivnostima na postupanju prema nalazu i mišljenju neovisnog vanjskog revizora	x	x	x
	OSTALE AKTIVNOSTI - kontinuirani nadzor internih kontrola (SOX)	x	x	x

Tablica 2: Plan područja interne revizije za 2014-2016 godinu

Izvor: autor

Tijekom trogodišnjeg razdoblja 2014. – 2016. Odjel za unutarnju reviziju će svoje djelovanje usmjeriti na:

- Jačanje sustava upravljanja i kontrola
- Osiguranje kvalitete revizije
- Daljnje usklađivanje metodologije rada s Priručnikom za revizore, međunarodnim revizorskim standardima i najboljom praksom Europske Unije
- Suradnju s institucijama i stručnjacima

4 SUSTAV INTERNIH KONTROLA U PODUZEĆU NETWORKS D.O.O.

Interne kontrole poduzeća Networks d.o.o. bazirane su na Sarbanes Oxley zakonu, koji je obvezan za sva društva koja kotiraju na Američkom burzama.

Glavni fokus SOX-a jest transparentnost financijskih procesa i financijskog izvještavanja. Sarbanes-Oxley zakon sastoji se od 11 sekcija, te se poduzeće Networks d.o.o. prvenstveno usmjerava na odjeljak 404 – „Interne kontrole financijskog izvještavanja“. Interna kontrola poduzeća Networks d.o.o. organizirana je na način da je podijeljena na osam financijskih područja:

1. Prihodi
2. Zalihe
3. Nabava
4. Financije
5. Ljudski resursi
6. Računovodstvo i izvještavanje
7. Porezi
8. Imovina

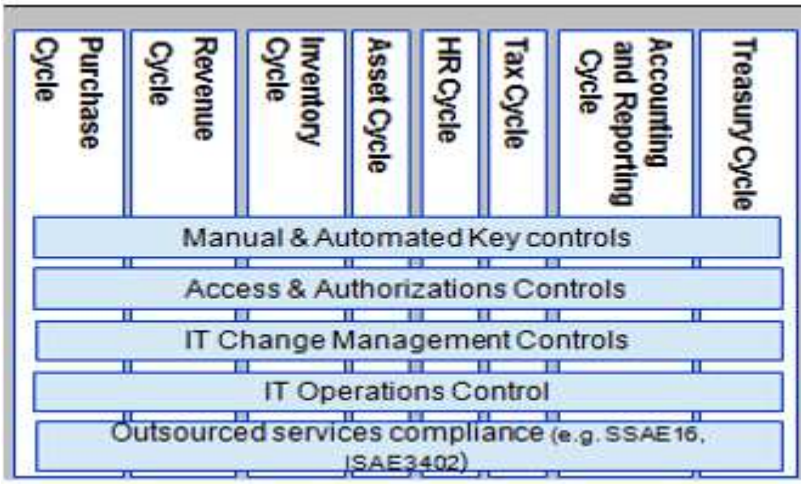

Slika 3: Internal controls cycle, Networks d.o.o.. Intermal control

Izvor: autor

Svaki navedeni dio ima svog voditelja koji je odgovoran za provođenje kontrolnih aktivnosti.

Kontrolne aktivnosti provode se u skladu sa SOX kontrolnim katalogom, koji definira:

- rizike za pojedini dio procesa
- cilj kontrolne aktivnosti, kako bi se učinkovito upravljalo rizikom
- kontrolne postupke, opis i potrebnu dokumentaciju
- odgovornu osobu ili odjel koji provodi kontrolu
- frekvenciju provođenja kontrole

4.1 Mjesečne interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

4.1.1 Usklade potraživanja i obveza povezanih poduzeća -AC119B

Usklade potraživanja i obveza povezanih poduzeća, detaljno je objašnjeno na slici 1. Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer a potrebne podloge priprema odjel zadužen za potraživanja i obveze povezanih poduzeća.

AC119B Intercompany reconciliation

Performer Finance and Accounting Manager **Supporter** CFSS I2C

Objective

Intercompany mismatches are identified and actions are ongoing to correct differences on a timely basis between NSN Legal entities

Risk

Intercompany account balances do not eliminate on consolidation, indicating that transactions have not been treated consistently. There is no elimination of intercompany balances or elimination is incorrect, leading to misstated P&L and balance sheet.

Activity **Periodical**

Controller to ensure that as part of the month end close process, NSN group intercompany mismatches between entities are investigated and understood, so that the necessary, justified corrective actions can be made on timely basis. In order to avoid intercompany mismatches it is extremely important that any late posting is only allowed when agreed and confirmed with CFSS.

All mismatching items over 30 days old are investigated immediately with the relevant counterparts. Finance and Accounting Manager has to suggest adjusting entries for those remaining AR/AP mismatches in country or at group level (reason and P&L or BS effect) for period end.
If requested actions remain outstanding at the period end these are escalated to the Region CFO.

Evidence

- Intercompany mismatch report(s) with items over 30 days are explained and understood periodically.
- Finance and Accounting Manager has reviewed and signed off the final filed document.

Slika 4: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjela interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj kontrolne točke je identificirati eventualne neusklađenosti i razlike između povezanih poduzeća te poduzeti potrebne mjere za ispravak istih. Rizik u slučaju neprovođenja kontrole

moguća su nepravilnosti prilikom konsolidacije, te krivo iskazane pozicije u računu dobiti i gubitka i bilanci. Kontrolne aktivnosti vezane uz ovu točku provode se mjesečno, u tjednu izvještavanja. U sklopu izvještajnog (engl. Cut-off week) tjedna, kontroler treba provjeriti postoje li eventualne razlike između povezanih poduzeća, te istražiti, razumjeti i poduzeti korektivne mjere kako bi se eliminirale greške. Sve razlike starije od 30 dana treba istražiti te poduzeti korektivne mjere, zatim eskalirati regionalnom financijskom timu. Podloga za izradu kontrole je izvještaj globalnog odjela dostupan krajem svake periode (mjeseca). Kontroler na temelju izvještaja priprema finalnu podlogu koju ovjerava financijski menadžer, podloga se zatim sprema na regionalni SOX folder. Podloge za kontrolnu točku AC119B, evidentirane su na regionalnom SOX folderu.

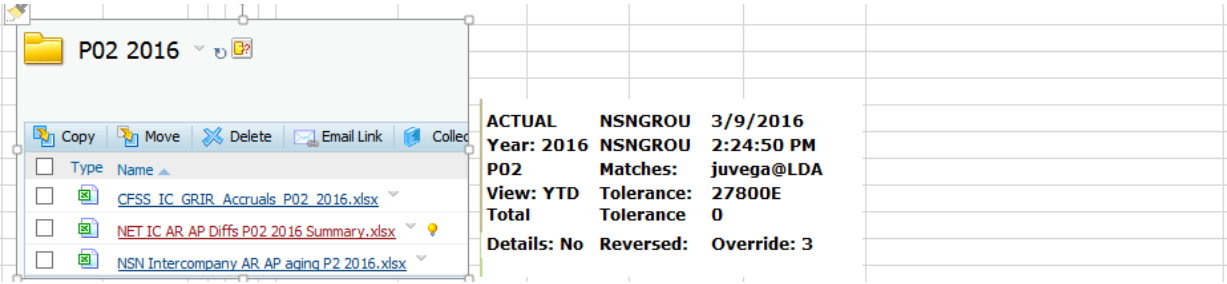

Slika 5: izvještaj globalnog odjela

Izvor: Evidencije globalnog odjela poduzeća Networks d.o.o.

Izvještaj globalnog odjela (slika 5) na regionalnom folderu, dostupan lokalnom kontroleru za provođenje kontrole

Entity	Partner	cou	to	to	to	to	Entity Amount	Partner Amount	IC Difference	Amount in P20	Diff P20/CFFS	Comment
AR												
NHR80	NBA80						21.863,0	21.863,0	0,00	21.863,00	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NCZ80						7.337,9	7.337,9	0,00	7.337,94	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NEG81						428,7	428,7	0,00	428,67	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NES80						13.764,8	13.764,8	0,00	13.764,76	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NFI85						34.813,0	34.813,0	0,00	34.813,03	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NIL80						745,1	745,1	0,00	745,05	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NIT80						3.597,5	3.597,5	0,00	3.597,49	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NMA80						21.528,7	21.528,7	0,00	21.528,66	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NRO80						1.760,3	1.760,3	0,00	1.760,31	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NSK80						559,5	559,5	0,00	559,48	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHR80	NVE80						2.364,3	2.364,3	0,00	2.364,25	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
TOTAL							108.762,6	108.762,6	0,00	108.762,64	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK

Slika 6: usklade obveza za NHR80 (Hrvatska)

Izvor: autor

Kontroler na temelju podataka IC tima, provodi kontrolu potraživanja u putem Excel tablice (slika 6). U navedenom primjeru nema odstupanja.

AP												
NAT80	NHR80						2.268,5	2.268,5	0,00	2.268,48	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NBA80	NHR80						2.895,4	2.895,4	0,00	2.895,36	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NCH80	NHR80						11.425,1	11.425,1	0,00	11.425,05	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NCZ80	NHR80						10.214,0	10.214,0	0,00	10.214,03	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NDE80	NHR80						3.296,0	3.296,0	0,00	3.296,03	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NEG80	NHR80						1.079,5	1.079,5	0,00	1.079,49	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NGR80	NHR80						4.504,3	4.504,3	0,00	4.504,32	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NHU80	NHR80						9.678,7	9.678,7	0,00	9.678,66	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NIN80	NHR80						15.494,7	15.494,7	0,00	15.494,71	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NMA80	NHR80						2.531,1	2.531,1	0,00	2.531,05	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NPL80	NHR80						18.144,7	18.144,7	0,00	18.144,69	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NPT80	NHR80						17.425,1	17.425,1	0,00	17.425,11	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NRO80	NHR80						201,3	201,3	0,00	201,34	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NRS80	NHR80						634,3	634,3	0,00	634,25	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK
NTR80	NHR80						10.485,6	10.485,6	0,00	10.485,60	0,0	no IC difference; P20/CFSS OK

NFI85	*NHR80*						*765.474,2*	*766.814,1*	*-1.339,83*	***766.814,06***	*-1.339,8*	***IC difference*** *is caused by posting of the S9 Goods No Bill accrual in amount of 1,3k EUR (Goods received without billing):* *There are 3 reasons for the mismatch:* *1)* ***0,56k EUR*** *Single RAN project Croatian Telecom: by mistake GR booked twice;* *2)* ***20 EUR of SW items*** *PanNet eTAS project: GR booked but IC billing is missing due to pricing error* *3)* ***0,76k EUR*** *Internal services provided by NUA80 (Nokia Ukraine) - UE80 is not fully integrated so service hours couldn't be charged via WTR so the PO had to be created in P20.GR was done in HR80 what was the reason for FSS to create S9 AP Accrual (no billing in UE80).*
Total AP							***875.752,4***	***877.092,2***	***-1.339,83***	***877.092,2***	***-1.339,8***	***IC difference- NFI85/NHR80***

Slika 7: Usklade potraživanja za NHR80 (Hrvatska)

Izvor: autor

Kontroler na temelju podataka IC tima, provodi kontrolu obveza u Excel tablici (slika 7). U navedenom primjeru postoje odstupanja. U ovom slučaju odstupanja kontroler istražuje uzroke odstupanja i daje komentar u tablici o nastanku devijacije i načinu daljnjeg djelovanja tj. korekcije.

P20 YFI_IC_RECONC

Export to Excel

Reconciliation of Receivables/Payables between Affiliated Companies

ID	CoCd	Psp	Total in EUR	CoCd	Psp	Total in EUR	Crcy	Difference	<=14	15-30	31-60	61-90	91-180	181-365	>=366	Status	Unmatched	Diff items
	HR80	A/P	766.814,04-	FI85	A/R	765.474,23	EUR	1.339,81-	774.28-	565.53-						Post missing documents	76	76

Slika 8: evidencija o međukompanijskim razlikama u sustavu (SAP)

Izvor: autor

4.1.2 Odobrenja knjiženja - AC500

Kontrolna točka AC500 odnosi se na provjeru odobrenja za knjiženja lokalnog poduzeća. Odgovornost za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer a potrebne podloge priprema kontroler.

AC500 **Journal entry approval**

Performer All BU Controllers, CB/CBT Controller, Finance and Accounting Manager

Supporter Project Controller/Analyst, CFSS R2R, Country/Country Cluster CFO, Region CFO

Objective

Ensure entries to bookkeeping are approved and are supported by proper documentation

Risk **SOX**

Incorrect or unneccessary items are entered into the financial statements

Activity **Event driven**

Ensure that all manual journal entries (including requests via booking tools) have been done with correct spreadsheet calculations and supporting documentation is attached to the journal voucher.

Ensure that a person having the authority coming from her/his organizational position has approved the posting.

Evidence

All journal entries including calculations & supporting documents and approvals are stored in common server or in booking tool.

Slika 9: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjela interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj je osigurati da sva knjiženja u sustavu sadrže potrebna odobrenja i popratnu dokumentaciju. Rizik predstavljaju moguća netočna ili neopravdana knjiženja iskazana u knjigama poduzeća. Aktivnost koju provodi kontroler jest provjera svih knjiženja lokalnog poduzeća, imaju li potrebna odobrenja, popratnu dokumentaciju ili kalkulacije. Podloge za kontrolnu točku AC500, evidentirane na regionalnom SOX folderu.

4.1.3 Rezervacije povezanih poduzeća - AC506B

Kontrolna točka AC506B odnosi se na provjeru knjiženih internih rezervacija unutar kompanije.

Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer a potrebne podloge osigurava Inter company sektor.

AC506B **Intercompany accruals**

Performer Finance and Accounting Manager

Supporter CFSS (for P20), Finance and Accounting Manager(for Legacy)

Objective

Accruals made to Intercompany balances in P20 have been reviewed and are understood by Finance and Accounting Manager

Risk

Posting of unauthorized or inaccurate Intercompany accruals outside of NSN policy guidance could create an Intercompany mismatch

Activity **Periodical**

Finance and Accounting Manager is responsible to ensure that only allowed Intercompany accruals are done at the period end and that these accruals are reasonable. The amount of Intercompany accruals must be compared to the accruals in the previous month. If Finance and Accounting Manager identifies correction needs during analysis, required actions are taken during next month.

Evidence

Analysis report "Periodic review of intercompany accruals" is signed off by Finance and Accounting Manager.
Document must include the comparison of the Intercompany accruals with the previous month with clear explanations of changes.
If as a result of analysis any corrections are needed the requests for corrections are documented in analysis file.
Analysis to be done latest in week after reporting week.

Slika 10: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjela interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj jest osigurati ispravna stanja između povezanih poduzeća (npr. rezervacije za robu na putu, ukoliko je račun zaprimljen). Rizik predstavljaju netočna ili neopravdana knjiženja ili knjiženja koja nisu u skladu sa smjernicama poduzeća. Aktivnost kod ove kontrolne točke usmjerena je provjeri određenih konta, te jesu li za kontrolirani period knjižene potrebne rezervacije. Evidencija tj. pregled svih rezervacija, vezanih uz promet roba i usluga između povezanih poduzeća sastavljen od globalnog odjela, lokalni kontroler uspoređuje podatke sa lokanim knjiženjima. Podloge za kontrolnu točku AC506B, evidentirane su na regionalnom SOX folderu.

		Amount in local currency			Amount in EUR					
Account	Trading Partner	Current Month	Prior Month	Change	Current Month	Prior Month	Change	P20/CFSS Report Reconciliation	Comment content/reason balance current month	Comment reason for change
154315	FI85	945.808	62.680	**883.128**	126.000	8.350	117.650	OK		
154315	DE80			-			-	OK		
154315	IN80			-			-	OK		
Total 154315		**945.808**	**62.680**	**883.128**	**126.000**	**8.350**	117.650	**OK**	Bill no Goods (GIT) - Invoice Receipt for Internal deliveries from FI85 related to: 122k EUR Single RAN (Croatian Telecom) 4.2k EUR HWS equipment	Goods receipt for Internal deliveries from FI85 in P10: 6k EUR project Release4 (Croatian Telecom) 2k EUR HWS equipment
152016	FI85			-			-	OK		
152016	DE80			-			-	OK		
152016	IN80			-			-	OK		
Total 152016			-	-		-	-	**OK**		
157026	FI85			-			-	OK		
157026	DE80			-			-	OK		
Total 157026			-	-			-	**OK**		
230322	FI85	- 945.808	- 62.680	- 883.128	- 126.000	- 8.350	- 117.650	OK		
230322	DE80			-			-	OK		
Total 230322		- **945.808**	- **62.680**	- **883.128**	- **126.000**	- **8.350**	- 117.650	**OK**	Bill no Goods (GIT) -> regrouped to 154315 Invoice Receipt for Internal deliveries from FI85: 122k EUR Single RAN (Croatian Telecom) 4.2k EUR HWS equipment	Goods receipt for Internal deliveries from FI85 in 10: 6k EUR project Release4 (Croatian Telecom) 2k EUR HWS equipment
232000 (only S9)	FI85			-	-	-	-	OK		
232000 (only S9)	DE80			-			-	OK		
Total 232000 (only S9)		-	-	-	-		-	**OK**		
232100 (only S9)	FI85			-			-	OK		
232100 (only S9)	DE80			-			-	OK		
Total 232100 (only S9)			-	-		-	-	**OK**		

Slika 11: Pregled lokalnih knjiženja (rezervacija) na kontima

Izvor: autor

Tablicom na slici 11 prikazana su stanja na kontima, npr. 154315 – goods in transit (roba na putu), gdje je vidljivo da je stanje za promatrani period 945.808 kuna, a za prošli period stanje je 62.680 kuna što predstavlja promjenu u odnosu na prethodni mjesec 883.128 kuna. Stanje se odnosi na robu koja nije zaprimljena na skladište a istovremeno je račun zaprimljen. Promjena se odnosi na robu koju smo zaprimili u promatranom periodu, a račun u prethodnom periodu. Dodatno, u evidenciju pregleda za kontrolnu točku AC506B dodaje se stanje u bilanci. (slika 12)

Productive client Global Financial Statement Version for FSP Time 15:46:09 Date 08.11.2016
Vantaa RFBILA00/HR1UH0H1 Page 1

Company code **** Business area **** Amounts in HRK

C F	Comp code	Bus. area	Texts	Reporting period (01.2016-10.2016)	Comparison period (01.2016-09.2016)	Absolute difference	Rel dif	Sumtr level
			ASSETS					
			======					
			INVENTORIES					

			Work in Progress and Semifinished Goods					
	HR80	****	154315 Semi-Fin Goods in Transit, Nok Int,Man	945.808,04	62.680,17	883.127,87	1408,9	
			* Total Work in Progress and Semifin. Goods	945.808,04	62.680,17	883.127,87	1408,9	*3*
			Finished Goods					
	HR80	****	157026 Fin Goods in Transit Nok Int Manual MM	0,00	0,00	0,00		
			* Total Finished Goods	0,00	0,00	0,00		*3*
			* TOTAL INVENTORIES	945.808,04	62.680,17	883.127,87	1408,9	*2*
			TOTAL ASSETS	945.808,04	62.680,17	883.127,87	1408,9	*1*

Slika 12: Pregled stanja konta u bilanci za SOX točku AC506B

Izvor: autor

4.1.4 Provjera podloga za knjiženja lokalnog poduzeća - AC507

Kontrolna točka AC507 odnosi se na provjeru lokalnih knjiženja. Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer a potrebne podloge pribavlja kontroler.

AC507B **Monitoring of journal postings on country level**

Performer Finance and Accounting Manager **Supporter** CFSS

Objective

Ensure that entries in BS and P&L are properly documented, explained, and supported by calculations and needed approval

Risk

Financial statements are inaccurate

Activity **Periodical**

Run a list of manual journals and accrual postings in P20 system including doc.number, date and value and ensure all document types used are included.
Download report from system of all manual JE's and accruals. Review manual JE's and accruals posted during the period. Ensure proper supporting documentation and that the legitimacy is reasonable. Ensure comments are made on all JE's over 1M EUR (or value material for your legal entity/ies) and 5 more randomly selected samples. Sign off and store the report with quantitative commentary.
Sign off the list of manual journals with the supporting documentation.

Evidence

List of manual journals with comments and supporting documentation of monitoring and actions taken is stored in common SOX directory.

Responsibilities

Finance and Accounting Manager: monitors all journal entries and accruals on country level and samples check according to instructions.
CFSS (for P20 only): run needed reports from P20, assist with supporting documentation if needed

Slika 13: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjela interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrole je osigurati da lokalna knjiženja budu ispravno iskazana u bilanci i računu dobiti u gubitka, zatim da navedena knjiženja sadrže ispravnu popratnu dokumentaciju i eventualne kalkulacije te kao najvažnije da su priložena odobrenja ispravna i važeća Mogući rizik, kod neprovođenja kontrolne točke AC500 su krivo iskazani podatci u financijskim izvještajima. Za provođenje ove kontrole odgovoran je lokalni kontroler, on izdvaja iz sustava sva lokalna knjiženja za promatrani period, dodatno izdvaja uzorak za kontrolu: sva knjiženja veća od 1 milion eura (ukoliko postoje) i dodatnih pet knjiženja (nasumično). Za navedena knjiženja potrebno je provjeriti postoji li uz knjiženje potrebna popratna dokumentacija i ima li knjiženje odgovarajuće odobrena sukladno smjernicama poduzeća. Podloge za kontrolnu točku AC506B, evidentirane na regionalnom SOX folderu.

Sum of Amount in EUR	Column Label			To be field for selected documents						
Row Labels	C	D	Grand Total	JE's over 1M	5 randomly selected	Content of posting	Approval	Supporting documentation	Supporting documentation and approval stored under:	Result
6630000251	-2.047,86	2.047,86	0,00		x	Correction of GL account on a expense claim - no P/L effect	No P/L effect, therefore approval is not necessary.	E-mail correspodence	Attached to P20 posting	Checked and ok
6630000252	-41,91	41,91	0,00							
6630000253	-327,44	327,44	0,00		x	Correction of tax code on a expense claim - no P/L effect	No P/L effect, therefore approval is not necessary.	Excel posting file (Journal Entry)	Attached to P20 posting	Checked and ok
6630000254	-11,39	11,39	0,00							
6630000255	-92,64	92,64	0,00							
6630000256	-13,29	13,29	0,00							
6630000257	-67,14	67,14	0,00							
6630000258	-20,52	20,52	0,00							
6630000259	-50,68	50,68	0,00							
6630000260	-104,23	104,23	0,00							
6630000261	-100,13	100,13	0,00							
6630000262	-417,85	417,85	0,00							
6630000263	-3,19	3,19	0,00							
6630000264	-35,11	35,11	0,00							
6630000265	-55,78	55,78	0,00							
6630000266	-63,22	63,22	0,00							
6630000267	-63,77	63,77	0,00							
6630000268	-49,96	49,96	0,00							
6630000269	-101,48	101,48	0,00							
6630000270	-323,21	323,21	0,00							
6630000271	-126.387,35	126.387,35	0,00		x	VAT related monthly posting	Approved by Zsuzsanna Stemler, FSS Tax Manager. Approver's limit is ok.	Calculation is attached to Excel posting file (JE), together with the approval	Attached to P20 posting	Checked and ok
6630000272	-110,09	110,09	0,00							
6630000273	-1.011,45	1.011,45	0,00							
6630000274	-134,25	134,25	0,00							
6630000275	-38,02	38,02	0,00							
6630000276	-20,47	20,47	0,00							
7500000115	-14.007,86	14.007,86	0,00							
7540000011	-487,09	487,09	0,00							
7580000164	-1.973,01	1.973,01	0,00		x	Travel expenses related to staff abroad are transferred to payroll accounts	Approved by Country Accounting Expert, Jerko Zivkovic. Approver's limit is ok.	Calculation is saved in Excel posting file (JE)	Attached to P20 posting	Checked and ok
7580000165	-168,52	168,52	0,00							
7580000167	-248,87	248,87	0,00							
7580000168	-248,87	248,87	0,00							
7580000169	-66,54	66,54	0,00							
7580000170	-33,01	33,01	0,00							
7580000171	-138,55	138,55	0,00							
7580000172	-68,73	68,73	0,00							
7580000173	-1.319,16	1.319,16	0,00							
7580000174	-654,34	654,34	0,00							
7580000175	-27,16	27,16	0,00							
7580000176	-12,45	12,45	0,00							
7580000177	-6,18	6,18	0,00							
8450000116	-13.546,18	13.546,18	0,00		x	Manual correction related to customer project - Cost of Sales (3rd party costs) are transferred to GSS (Goods and Services on Site)	Approved by CBT Controller, Tanja Cvjetkovic. Approver's limit is ok.	Excel posting file (Journal Entry) - attached to P20 posting & calculation which is stored under AC500 in IMS	Supporting documentation and approval are stored under AC500 in IMS	Checked and ok

Slika 14: pregled podloge za SOX točku AC507

Izvor: autor

4.1.5 Mjesečni pregled bilance i računa dobiti i gubitka – AC600

Kontrolna točka AC600 odnosi se na provjeru stavaka knjiženih u lokalnoj bilanci i računu dobiti i gubitka Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer a potrebne podloge i provjere osigurava kontroler.

AC600 Profit and Loss & Balance Sheet items verification

Performer Finance and Accounting Manager **Supporter** CFO organisation, CFSS

Objective

To confirm the reported legal entity P&L and Balance Sheet are complete, accurate and valid

Risk SOX

Misstated financial figures at legal company and NSN level

Activity **Periodically**

Finance and Accounting Manager shall review and analyze the legal entity's P&L and B/S and confirm the correctness for all accounts having a variance of +/- 20% and / or > 100k Euro* to previous period.

Finance and Accounting Manager to give the sign off latest on Reporting week Friday (for the reported period).

* A different materiality threshold for certain accounts can be approved by Region CFO. Rationales and approvals must be reported to Global and stored by Region IC Expert.

Evidence

Sign-off given by Finance and Accounting Manager in BSA tool by Friday (End of Business Day) reporting week.

Slika 15: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrolne točke je verificirati stanja u lokalnoj bilanci i računu dobiti i gubitka Kod neprovođenja ove kontrole javlja se riziku Netočnog iskazivanja financijskih podataka. Lokalni kontroler provjera točnost podataka u lokalnoj bilanci i računu dobiti i gubitka, dodaje potrebne komentare u aplikaciji, inicira potrebne korekcije i prati provedbu korekcija. Konačna verifikacija ove kontrole dolazi od strane financijskog menadžera. Podloge za kontrolnu točku evidentirane su na regionalnom SOX folderu.

Account	Text Rows Hide/UnHide / Column Hide/UnHide	EUR	P10-2016 EUR	Avg. 2016 (P01-P09)/9	PERIODIC P08	PERIODIC P09	PERIODIC P10	Difference P10 vs P09	% Diff. P10 vs	AP	Comments P10-2016 Comments Wrap/Unwrap
550065	External Subcontracting, Services, Settl		324.020	35.938	46.406	53.802	2.095	-51.707	-96%		Ext. subcontractors - Computech, Atos
550066	HWS Order Fulfillment Handling Fee			0	0	0	0	0	0%		No posting in P10
550067	HWS Local Transportation Costs		139	16	0	73	0	-73	-100%		Transportation cost; No posting in P10
550068	HWS Local Warehouse Costs		47.541	4.889	3.532	3.663	3.744	81	2%		Warehousing; outbound; inbound; stand by fee etc.
550069	HWS Customers Duty Costs			0	0	0	0	0	0%		No posting in P10
550075	Contractor Costs, Services, Settl			0	0	0	0	0	0%		No posting in P10
551034	Global service based cost recharge, care		139.437	14.208	6.943	13.151	12.165	-987	-8%		FI85 Care recharge P10
551035	Subcontr CSM, Nokia Int, Serv, w/o WBS		215.109	21.544	15.820	40.878	22.120	-18.758	-46%		Care recharge from other NSN entities in P10
551036	Global hours based cost recharge, care		95.186	9.661	4.155	7.127	8.644	1.517	21%		Costs related to support provided by other Nokia
551037	Global ticket based cost recharge, care		240.667	23.762	33.188	7.878	27.812	19.934	253%		Costs related to support provided by FI85 in P10-
551050	Non-deductable VAT, Care		5.008	465	629	672	841	169	25%		Care recharge BA80 -Non-deductible VAT cost on
551095	Non-Quality Services CSM Subc/Contract Nokia Int		1.255	140	0	0	0	0	0%		No posting in P10
Hide	*Total Subcontracting		1.068.363	110.623	110.673	127.245	77.419	-49.825	-39%		
	*Total DIRECT COSTS		9.070.848	900.802	397.968	647.325	1.001.573	354.247	55%		

Slika 16: Primjer BSA aplikacije – račun dobiti i gubitka

Izvor: autor

Account	Text	PERIODIC P09 EUR	% Diff P09/P08	PERIODIC P10 EUR	% Diff P10/P09	AP	Comments P10-2016
Rows Hide/UnHide	Column Hide/UnHide EUR						Comments Wrap/Unwrap
Hide	*Total Intangible Assets	0	0%	0	0%		
	Property, Plant and Equipment						
111200	Improvements of rented property acc.acqn cost	0	0%	0	0%		Capitalized costs for improvements of rented
111210	Improvements of rented property acc depreciation	-1.220	1%	-1.529	1%		Depreciation for improvements of rented poperty
112100	IT-Hardware Accumulated Acquisition Cost	0	0%	0	0%		Asset (server) purchased from FI85 which has to
112110	IT-Hardware, Accumulated Depreciations	-621	2%	-778	2%		Depreciation of purchased server
112900	Other Machinery & Equip, Acc Acq'n Cost	0	0%	0	0%		Office furniture acqusition cost;
112910	Other Machinery and Equipment, Acc Dep'n	0	0%	0	0%		Office furniture depreciation according to IFRS;
119500	Expensed Assets	-1.014	-1%	2.344	3%		Small value asset (laptops; mobile phones):
119510	Expensed Assets Acc Depreciation	1.014	-1%	-2.344	3%		Small value asset depreciation according to IFRS
Hide	*Total Property, Plant and Equipment	-1.841	-6%	-2.307	-9%		
	*Total FIXED ASSETS	-1.841	-6%	-2.307	-9%		

Slika 17: Primjer BSA aplikacije - bilanca

Izvor: autor

BSA (eng. Balance Sheet Analysis) aplikacija (slika 16 i 17) koristi se za detaljnu analizu svakog pojedinog konta bilance i računa dobiti i gubitka svaki mjesec, u izvještajnom tjednu. Lokalni kontroler provjera točnost podataka u lokalnoj bilanci i računu dobiti i gubitka, dodaje potrebne komentare u aplikaciji, inicira potrebne korekcije i prati provedbu korekcija

4.1.6 Kontrola primitaka roba i usluga – PU121

Kontrolna točka PU121 odnosi se na provjeru primitka robe i usluga i priznavanje indirektnih troškova. Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer, a potrebne podloge osigurava engl. „Master Data Team“.

PU121 GR Monitoring

Performer Unit Controller or unit def. Responsible **Supporter** Requestors, POC Master Data Team

Objective

To ensure that costs for indirect goods and services are recorded in the correct quarter

Risk SOX

Costs for indirect goods and services are not recognized in the correct quarter

Activity **Min. Quarterly**

GR for OPEX Purchase Orders should be performed (or accruals made) for delivered goods/services on open POs with a value over €10,000.

Evidence

Monitoring report is reviewed, filled and saved on agreed common location

Supporting documents general work instructions, link provided with each global report: https://sharenet-ims.inside.nokiasiemensnetworks.com/Overview/D483084228

Responsibilities

Unit Controller or unit defined responsible (i.e. one CFO Region FPRA team): Understand GR-status and ensure that the needed accruals will be booked
Requestors: Confirms GR done

Slika 18: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrole jest pravovremeno i točno priznavanje indirektnih troškova u ispravnom razdoblju (kvartalu). Rizik se javlja zakažu li interne kontrole i nepravovremeno se priznaju indirektni troškovi. Aktivnost glede ove kontrolne točke se sastoji od toga da se provjere primitci roba i usluga, zatim ukoliko je potrebno naprave rezervacije u slučaju da je roba ili usluga zaprimljena (nije automatski napravljen primitak robe u aplikaciji) Na regionalnom SOX folderu, sprema se evidencija o provedenoj kontroli za određeno razdoblje

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Purch.Doc.	Item	CoCd	Type	Vendor	Vendor name	Enterprise ID	CFF_Cat1	CFF_Cat2	CFF_Cat3
90670139	10	CZ80	ZMYO	785995	PRICEWATERHOUSECOOPERS CR S.R.O.	PRICEWATERHOUSECOOPERS	Supplier	Indirect	Corporate Services
90669898	10	HU80	ZMYO	419006	PAL ES KOZMA UGYVEDI IRODA	PAL ES KOZMA	Supplier	Indirect	Corporate Services
90676934	20	HU80	ZMYO	358532	MEDICINA BAJMEGELOZO EU. SZOLG. KFT	MEDICINA BAJMEGELOZO	Supplier	Indirect	Facility
32004731	10	RS80	ZAB	754301	JOKSOVIC STOJANOVIC & PARTNERS	JOKSOVIC STOJANOVIC	Supplier	Indirect	Corporate Services
32007313	10	RS80	ZAB	754301	JOKSOVIC STOJANOVIC & PARTNERS	JOKSOVIC STOJANOVIC	Supplier	Indirect	Corporate Services

Slika 19: Evidencija za kontrolnu točku PU121

Izvor: autor

Navedenim primjerom (slika 15) vide se podatci o otvorenim narudžbenicama, otvorene duže od 90 dana, u koloni "CoCd" nema podataka za lokalnu kompaniju (HR80), stoga nema potrebe za daljnjim monitoringom u navedenom razdoblju.

4.1.7 Kontrola narudžbi direktnih troškova – PU130

Kontrolna točka PU130 odnosi se na provjeru otvorenih narudžbi za direktne troškove Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer, a potrebne podloge osigurava lokalni kontroler.

PU130 **GR/IR - Direct Spend**

Performer Finance and Accounting Manager **Supporter** CFSS, Buyers in MEX, HWS, Logistics, CTs

Objective	**Risk** SOX
To ensure that accounts payable balance is up to date	Accounts payable balance is not up to date

Activity **Periodically**

Chief Account ensures that aged items over 90 days in external GR/IR accounts are monitored and that this monitoring is reviewed/signed-off.
If needed appropriate actions are taken by responsible control performer and supporter to clear external GR/IR accounts.

Evidence

Reviewed/Signed-off commented GR/IR reports

Supporting documents general working instructions: https://sharenet-ims.inside.nokiasiemensnetworks.com/livelink/livelink/overview/D490189233

Responsibilities

Control Performers:Finance and Accounting Manager: ensures monitoring of open aged GR/IR reports and follows up with control supporters (Buyers and Buying teams) on timely and correct GR/IR
Control Supporters:CFSS produces and distributes aged GR/IR Reports
Local Buying teams in CapGem, Logistics, CPMs (if acting as buyers), MO MEX, SCO MEX, Global and local HWS: monitors GR/IR, follows-up GR fromgoods receivers, follows-up with suppliers for invoices

Slika 20: Networks d.o.o.. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrole jest pravovremeno i točno obveza prema dobavljačima u knjigama poduzeća. Rizik se javlja u smislu netočno iskazanih podataka obveza prema dobavljačima. Kontroler svaki mjesec provjerava otvorene narudžbe, ukoliko je narudžba otvorena duže od 90

dana kontroler mora utvrditi što je razlog tomu. Za svaku narudžbu koja je otvorena duže od 90 dana kontroler daje komentar u aplikaciji o provedenom monitoringu.

Sum of Eu	0-30	31-45	46-60	61-90	91-180	181-365	365+	Grand Total	Check, new	Comment	Vendor - Name
HR80	-40.222,50	2.456,38		-2.604,63		0,50	4,75	-40.365,50			
230312	-36.099,84	2.456,38		-2.604,63		0,50	4,75	-36.242,84			
27559651							0,27	0,27	Old		NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
27559656							0,68	0,68	Old	GR cannot be done since we do not have the signed	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
27741985							0,05	0,05	Old	customer contract and issued PO, still in negotiation	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
27749671							0,70	0,70	Old	phase (risk order approved). These are SO's for	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29758387							0,09	0,09	Old	RO/RS19339 & RO/RS21023613. Customer JP HT	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29758423							0,98	0,98	Old	Mostar has no Drop Of Point (DoP) so it is kept on	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29758425							1,02	1,02	Old	PO until Acceptance protocol being signed.	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29758428							0,75	0,75	Old	Contract was signed on 26.02.2016. we are	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29758710							0,10	0,10	Old	expecting PO from JP HT Mostar in next few days	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
29776378							0,10	0,10	Old		NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32
30550769						0,50		0,50	Old	Customer JP HT Mostar has no Drop Of Point (DoP) , GR cannot be done because the acceptance milestone is not reached.	NFI8532APO_Auto PO for SW/CDP Plant FI32

Slika 21: Evidencija za kontrolnu točku PU130

Izvor: autor

Na primjeru evidencije za kontrolnu točku PU 130 (slika 17) vidi se komentar lokalnog kontrolera za narudžbu stariju od 90 dana. Iz komentara je vidljivo je da za navedenu narudžbu nije moguć napraviti primitak robe unutar 90 dana iz razloga specifičnosti ugovora sa kupcem. Podloge za kontrolnu točku PU130 evidentirane na regionalnom SOX folderu.

4.1.8 Provjera indirektnih troškova – PU141

Kontrolna točka PU141 odnosi se na provjeru indirektnih troškova poduzeća. Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer, a potrebne podloge osigurava lokalni kontroler.

PU141 **Indirect Cost Correctness monitoring**

Performer Unit controller, Finance and Accounting Manager

Supporter CFSS P2P

Objective

Ensure correct cost accruals for invoices received but not clarified (exceptional cases through IAT or PO# not yet known/created)

Risk

Costs Accruals for received invoices could be incorrect

Activity **Periodically**

Accruals for relevant received invoices parked in IAT or invoice parked in P20 waiting for retrospective PO (not created yet) are calculated. Those are reviewed by appropriate controller.

Evidence

review evidence, e.g. archived, checked SAP-report

Responsibilities

Unit controller, Finance and Accounting Manager: reviews the accrual proposal for relevant received invoices

CFSS P2P: provides data including the total EUR values of the relevant invoices open at period end with at least company code and vendor details

Slika 22: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrole jest ispravno evidentiranje troškova i rezervacija za račune koji su u određenom obračunskom periodu zaprimljeni a nisu knjiženi. Rizik se javlja u smislu netočno iskazanih podataka u knjigama poduzeća. Kontroler svaki mjesec provjerava knjiženja rezervacija za račune koji su zaprimljeni ali nisu knjiženi, kontrolira se točnost i opravdanost rezervacije. Evidencija i provjera ove kontrolne točke je provjera u sustavu SAP postojanje rezervacija za primljene račune.

Company Code	Document Header Text	DT	Document Number	Vendor	Name 1	Posting Key	G/L Account	Amount in LC	Local Currency	CT	Tax code
HR80	D	BH	1530000014	855638	SCHENKER D.O.O.	31	230001	-812,50	HRK	X	**
HR80	D	BH	1530000014	855638	SCHENKER D.O.O.	40	403110	812,50	HRK	X	PC
			1530000014					0,00	HRK		
HR80	NO_CC	BH	1530000018	800158	DIMPEX D.O.O.	31	230000	-500,00	HRK	X	**
HR80	NO_CC	BH	1530000018	800158	DIMPEX D.O.O.	40	681000	500,00	HRK	X	PC
			1530000018					0,00	HRK		
HR80	A	BH	1530000021	800158	DIMPEX D.O.O.	31	230000	-4587,19	HRK	X	**
HR80	A	BH	1530000021	800158	DIMPEX D.O.O.	40	171210	4587,19	HRK	X	D7
			1530000021					0,00	HRK		
HR80	D	BH	1530000022	800158	DIMPEX D.O.O.	31	230000	-500,00	HRK	X	**
HR80	D	BH	1530000022	800158	DIMPEX D.O.O.	40	403110	500,00	HRK	X	P0
			1530000022					0,00	HRK		
HR80	A	BH	1530000023	791616	MINISTARSTVO FINANCIJA CARINARNICA	31	230101	-3172,06	HRK	X	
HR80	A	BH	1530000023	791616	MINISTARSTVO FINANCIJA CARINARNICA	40	171210	3172,06	HRK	X	D7
			1530000023					0,00	HRK		
								0,00	HRK		

Slika 23: Evidencija za kontrolnu točku PU141

Izvor: autor

Na primjeru evidencije za kontrolnu točku PU141 navedena je lista računa koje je poduzeće zaprimilo tijekom obračunskog razdoblja, ali iz određenih opravdanih razloga nisu knjiženi na vrijeme. Za navedene račune radi se rezervacija troškova i na taj način se postiže točnost financijskih podataka poduzeća. Podloge za kontrolnu točku PU130 evidentirane na regionalnom SOX folderu.

4.2 Kvartalne interne kontrole

4.2.1 Kontrola knjiženja poreznih stavaka lokalnog poduzeća – TA100

Kontrolna točka TA100 odnosi se na provjeru poreznih knjiženja, prvenstveno poreza na dobit i odgođenih poreza. Za navedenu kontrolnu točku odgovoran je financijski menadžer, a potrebne podloge i kalkulacije osigurava lokalni kontroler.

TA 100 **Local tax postings**

Performer Finance and Accounting Manager **Supporter** Finance and Accounting Manager/Local FSS

Objective
To ensure correct and accurate tax postings at country level

Risk **SOX**
That current and deferred taxes are incorrectly identified, calculated and/or booked

Activity **quarterly**
1) Finance and Accounting Manager approves the tax booking request and reconciles it against SAP P20(/ legacy). If figures do not reconcile, deviations are clarified, documented and informed to Global Tax team (for correction at group level) and posted to P20 (/legacy) in the following period.
2) For Tax Net reporting countries, Finance and Accounting Manager reconciles tax entries in SAP P20 (/ legacy) with TaxNet sheets T650 (P/L) and T470 (B/S). If figures do not reconcile, deviations are clarified, documented and informed to Global Tax team (for correction at group level) and posted to P20 (/legacy) in the following period.

Evidence
1) Approved booking request is stored on common file server
2) Reconciliation file of SAP P20 (/ legacy) tax entries against tax figures in TaxNet is stored on common file server
3) Clarification correspondence on any deviations is stored on common file server.

Slika 24: Networks d.o.o.. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Cilj ove kontrole jest ispravno evidentiranje poreza na dobit i odgođenih poreza. Rizik se javlja u smislu pogrešno obračunatih poreza ili pogrešnih knjiženja.

.

		Curr	Q3/2016			
	IFRS OP bef taxes	HRK	6.138.920,65	PROFIT / LOSS BEFORE APPROPRIATIONS	6.138.920,65-	
	Permanent differences					
P20 GL	description			comment	P20 balances	Tax deductable rates applied %
651000	651000 Entertainment and Gifts to Named Person	HRK	3.151,88	70% non deductible	4.502,68	70%
651009	651009 Entertainment in Restaurants (TUN)	HRK	50.174,99	70% non deductible	71.678,56	70%
689100	689100 Meeting Expenses	HRK	33.503,86	70% non deductible	47.862,66	70%
702009	702009 Company Cars Fuel, Tax Undeductable	HRK	11.403,03	30% non deductible	38.010,11	30%
702209	702209 Company Cars Other Costs TUN	HRK	421,20	30% non deductible	1.404,01	30%
719309	719309 Rents & Leases, Vehicle Tax Undeductable	HRK	37.636,17	30% non deductible	125.453,91	30%
413330	413330 PPV, Semifin & Finished Goods	HRK	0,00	100% non deductible	0,00	100%
413400	413400 Small Price Differences within Tolerance	HRK	4,55	100% non deductible	4,55	100%
413500	413500 Price Diff Stock Movement between plants	HRK	0,00	100% non deductible	0,00	100%
413640	413640 Revaluation Finished Goods	HRK	193.097,67	100% non deductible	193.097,67	100%
417400	417400 Stock Take Differ Fin Goods GBB/INV	HRK	0,00	100% non deductible, shortage	0,00	100%
417431	417431 Stock Take Differences, Manual Transfers	HRK	0,00	100% non deductible, shortage	0,00	100%
443430	443433 Recognized scrapping, General Accounting	HRK	0,00	100% non deductible, included in temporary diff. Calculation under Inventories (only deducible when scrapped or sold)	0,00	100%
620110	620110 Canteen Expenses	HRK	48.378,40	100% non deductible	48.378,40	100%
620219	620219 Free-time Activities, Tax Undeductable	HRK	0,00	100% non deductible	0,00	100%
630100	630100 External Non-Technical Training	HRK	-1.785,00	it is prescribed by the Law- 25% of trainings expenses are considered as the tax benefit + 10% aditionally given based on the size of company (Nokia Croatia is middle size company). Trainings provided by affiliated companies are being excluded.	5.100,00	35%
890000	890000 Change in Other Appropriations	HRK	1.523,29	Reversal of Bank charges P12-2015 not invoiced	1.523,29	
890336	890336 Adjustments to interest income	HRK	-1.185,37	A vista interest income belonging to 2015 not posted to IFRS in 2015 only to statutory account as the accrual. It is reversed in P1 2016 to local statutory account when the income was posted to IFRS as well.	-1.185,37	
		HRK	376.324,68	+Profit/-Loss		
					Posted in Q2 2016	DIFF
	permanent diff	HRK	376.324,68		268.932,48	
	taxable OP	HRK	6.184.993,11	+Profit/-Loss	4.526.024,27	
	Losses to be utilised against current year's profit	HRK	0,00		0,00	
			6.184.993,11		4.526.024,27	
	Tax Rate		20,00%		20,00%	
	CIT Accrual correct		1.236.998,62		905.204,85	331.793,77

Slika 25: Evidencija za kontrolnu točku TA100

Izvor: autor

Temeljem priložene kvartalne kalkulacije (slika 19) knjiži se rezervacija poreza na dobit. Temeljnicu za knjiženje rezervacije poreza na dobit odobrava regionalni financijski menadžer, a podlogu priprema lokalni kontroler. Podloge za kontrolnu točku TA100 evidentirane na regionalnom SOX folderu.

4.2.2 Provjera stopa amortizacije fiksne imovine – CTA243

Kontrolna točka CTA243 odnosi se na provjeru amortizacijskih stopa u odnosu na lokalno zakonodavstvo. Ovom kontrolom nastoji se smanjiti rizik krivog obračuna amortizacije primjenom pogrešnih amortizacijskih stopa, te utjecaja istog na račun dobiti i gubitka. Kontrola

amortizacijskih stopa provodi se kvartalno.

CTA243 **Accurate Fixed Asset Tax depreciation postings**

Performer Country Accounting Team
CFSS LocOps Hub* according to agreed country set-up

Objective

Accurate fixed asset tax depreciation according local Tax regulations

Risk

Under- or over depreciation on local books. Impacting to net P&L of the company.

Activity **Quarterly**

Ensure that local depreciation calculation in SAP is calculated as per local GAAP either by checking the used percentages are correct or by reconciling against separate manual calculation (XLS).

Evidence

Signed-off list of used percentages from SAP or reconciliation file (XLS) stored on common server

Slika 26: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Ovom kontrolnom točkom dokazuje se usklađenost knjiženja amortizacije u sustavu sa lokalnim zakonodavstvom. Kontrolu provodi lokalni kontroler, a odobrava financijski menadžer. Podloga za kontrolnu točku CTA243 evidentirana je na regionalnom SOX folderu.

Class	Cap.date	ODep.Start	Life	DepKy	Accum.dep.	PlndDep	Trns.AccDep	Start book.val	End book va	Current APC	Useful Life	Check remaining Useful		Calc Depr	Depr RAGIT	Diff	Comment
10210005	1.6.2008	11.6.2008	002/000	ZLIP	-2.623,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2.623,50	2	2008	2010	0,00	0,00	0,00	
10210005	1.6.2008	11.6.2008	002/000	ZLIP	-2.623,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2.623,50	2	2008	2010	0,00	0,00	0,00	
10210005	1.6.2008	11.6.2008	002/000	ZLIP	-2.623,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2.623,50	2	2008	2010	0,00	0,00	0,00	
10210005	1.6.2008	11.6.2008	002/000	ZLIP	-2.623,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2.623,50	2	2008	2010	0,00	0,00	0,00	
10210005	1.6.2008	11.6.2008	002/000	ZLIP	-2.623,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2.623,50	2	2008	2010	0,00	0,00	0,00	
10310005	1.6.2008	28.6.2008	005/000	Z000	-117.509.730,87	0,00	0,00	0,00	0,00	117.509.730,87	5	2008	2013	0,00	0,00	0,00	
11120000	13.9.2010	2.10.2010	004/008	Z001	-870.295,37	-99.861,78	0,00	99.861,78	0,00	970.157,15	5	2010	2015	99.861,78	-99.861,78	0,00	
11120000	31.3.2014	3.5.2014	003/000	Z001	-11.719,88	-17.579,82	0,00	41.019,58	23.439,76	52.739,46	3	2014	2017	17.579,82	-17.579,82	0,00	
11120000	1.3.2014	29.3.2014	002/009	Z001	-7.220,01	-9.626,68	0,00	19.253,35	9.626,67	26.473,36	3	2014	2017	9.626,68	-9.626,68	0,00	
11120000	1.3.2014	29.3.2014	002/009	Z001	-18.893,73	-25.191,64	0,00	50.383,29	25.191,65	69.277,02	3	2014	2017	25.191,64	-25.191,64	0,00	
11120000	1.3.2014	29.3.2014	002/009	Z001	-28.007,80	-37.343,73	0,00	74.687,45	37.343,72	102.695,25	3	2014	2017	37.343,73	-37.343,73	0,00	
11120000	1.3.2014	29.3.2014	002/009	Z001	-6.176,87	-8.235,82	0,00	16.471,63	8.235,81	22.648,50	3	2014	2017	8.235,82	-8.235,82	0,00	
11120000	24.6.2014	28.6.2014	002/006	Z001	-10.682,65	-21.365,30	0,00	42.730,60	21.365,30	53.413,25	3	2014	2017	21.365,30	-21.365,30	0,00	

Slika 27: Evidencija za kontrolnu točku CTA243

Izvor: autor

Evidencija za kontrolnu točku CTA243 (slika 20) provodi se u Excel tablici, analizira se točnost amortizacije za svaku navedenu klasu dugotrajne imovine. Dobiveni rezultati uspoređuju se sa podatcima u knjigama poduzeća (kolona “Depr RAGIT” na primjeru, slika 20), ukoliko nema odstupanja kod niti jedne klase, financijski menadžer odobrava ovu kontrolnu točku. U

slučaju detektiranja greške, greška se analizira i ako je moguće korigira u istom kvartalu, ujedno se i dodaje komentar o uzroku nastale greške.

4.3 Polugodišnje interne kontrole

4.3.1 Provjera poreznih indikatora – AC252B

Kontrolna točka AC252B odnosi se na kontrolu poreznih indikatora, u konkretnom primjeru, poduzeća Networks d.o.o., lokalni kontroler provjerava osiguravaju li postavke u SAP sustavu zahtjev lokalnog zakonodavstva tj. postoje li odgovarajući porezni indikatori sa ispravnom poreznom stopom.

AC252B **Correctness of tax codes and types**

Performer Finance&Accounting manager/CFSS LocOps Hub*

Objective

SAP R/3 tax code and type structure fulfils local reporting requirements and supports periodic VAT, WHT and other indirect tax reporting efficiently and is in line with NSN Tax Team's guidelines.

Risk

Misstatement of PL & BS, penalties from incorrect system set-up

Activity **Half yearly/event driven**

Confirm the correctness of VAT and WHT codes and types in SAP. Frequency twice a year (1H in P5 & 2H in P11).

Control Performer reviews VAT and WHT tax code and type structure from SAP master data reports and either accepts existing structure or documents needed changes to AC252B control file in common server (Sharenet). In case changes to tax structure is needed Control Performer seeks FSS Manager /CFO Chief Accountant approval and sends that together with supporting documentation to FSS Global Tax Compliance Support :fss.taxmasterdata@nsn.com.
Used SAP master data report for VAT is YFI8G_FTXP_MD_001 and for WHT YFI8G_WHT_MASTER_DISPLAY_01

Evidence

FSS LocOps Manager, Tax Compliance / CFO Chief Accountant approval signature with date in AC252B control file in common server (Sharenet) to verify that activity has been performed in correct and adequate manner. Approval signature is needed even if no changes to VAT or WHT code and type structure is requested.

Slika 28: Networks d.o.o.. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Izvor: evidencije odjel interne kontrole poduzeća Networks d.o.o.

Procijenjen rizik u slučaju neprovođenja kontrole su mogući pogrešni podatci u poslovnim knjigama poduzeća, moguće kazne zbog primjene krivih poreznih stopa. Frekvencija provođenja kontrole je polugodišnja, kontrolu provodi lokalni kontroler. Podloga za kontrolnu točku AC252B evidentirana je na regionalnom SOX folderu

NOKIA WHT master data report
07.10.2015 11:32

Cty	Wt	WT	Off.	% rate	W/tax ra	W	WHT TaxCode Desc	WHT TaxType Desc	G/L acct	Posting time
HR	H5	W1		100,00	15,0000		Withholding tax 15%	Croatia WHT Payment Posting/Net Amount	274500	Posting at time of payment
HR	H5	W2		100,00	10,0000		Withholding tax 10%	Croatia WHT Payment Posting/Net Amount	274500	Posting at time of payment

Objects for selection screen 1000

Extended Withholding Tax	X
Country Key	=HR
... at the end of report	X

Slika 29: Evidencija i provjera za kontrolnu točku AC252B

Izvor: autor

Provođenje kontrole AC252B sastoji se od provjere postavki programa tj. matičnim podatcima poduzeća vezanih za (primjer, slika 22) porez po odbitku. Kontroler provjerava točnost poreznih stopa u sustavu, tj. jesu li one u skladu sa lokalnim zakonima.

5 GODIŠNJA KONTROLA INTERNE REVIZIJE

Uz revizije i kontrole pojedinih područja koje se u poduzeću Networks d.o.o.. odvijaju kontinuirano, prema planu revizije, provode se i pojedinačne revizije u skladu sa trogodišnjim planom interne revizije. U 2016 godini planirana je kontrola poslovanja lokalne kompanije usmjereno na porez na dodanu vrijednost. Kao uzorak za kontrolu odabran je drugi kvartal 2016 godine. U slijedećim poglavljima detaljno je opisan tijek interne revizije.

5.1 Svrha

Svrha ove kontrole je pregled poslovanja drugog kvartala (Q2), odnosno travnja, svibnja i lipnja 2016. godine, te pripadajuća dokumentacija s aspekta Poreza na dodanu vrijednost poduzeća Networks d.o.o.. Sukladno tome postavljaju se upiti i provode analize koje se temelje na informacijama koje su raspoložive. Analize su usmjerene na one aktivnosti, na one transakcije i računovodstvene evidencije koje ste smatraju značajnima za poslovanje poduzeća.

5.2 Izvor podataka

Izvori uključuju prikupljanje informacija dobivenih iz poslovnih knjiga poduzeća na temelju uzorka. Predstavljeno je, u najvećoj mogućoj mjeri, da su predstavljeni podaci dosljedni ostalim podacima koji su dobiveni tijekom rada potrebnog za pripremu izvještaja. Tijekom pregleda informacije su pružene od strane zaposlenika poduzeća Potvrda pouzdanosti izvora od trećih strana nije tražena.

5.3 Opseg pregleda

Kao rezultat pregleda informacija koje su prezentirane i ograničenih izvora informacija koje su dane za projekt te vrste, ne može potvrditi da su materijalno identificirane sve značajne stvarne ili potencijalni porezni rizici. Opseg pregleda znatno je manji od opsega poreznog nadzora. Pretpostavlja se da su svi dokumenti, koji su dostavljeni ili se odnose na poduzeće Networks d.o.o. vjerodostojne i točne kopije originalnih dokumenata, da su svi potpisi koji se pojavljuju u njima autentični potpisi osoba koje su za to propisno ovlaštene, te da nijedan dokument koji je dan na uvid nije naknadno mijenjan ili poništen. Napominje se da su donijeti

zaključci da je na temelju dostavljene dokumentacije i dobivenih informacija od strane poduzeća Networks d.o.o.

5.4 Distribucija

Ovaj izvještaj se dostavlja na razmatranje isključivo upravi poduzeća. Treba biti shvaćen u tom kontekstu i ne smije se citirati, pozivati se na njega, kopirati ili drugačije širiti, te reproducirati bilo kojoj drugoj strani, bilo djelomično bilo u cijelosti.

5.5 PDV analiza

Tijekom PDV analize Q2 2016. godine pregledana su porezna razdoblja: travanj, svibanj i lipanj 2016.godine. U skladu s time, komentari se odnose na pregled mjesečnih prijava PDV-a, ostalih PDV obrazaca i uzoraka ulaznih i izlaznih računa za navedene mjesece. U cilju provjere je su li vrijednosti dobara i usluga primljenih i isporučenih tijekom drugog kvartala 2016. godine prijavljeni ispravno, izvršilo je slijedeće:

- usklađenje vrijednosti stečenih dobara i usluga unutar Europske unije (PDV-S) i vrijednosti isporuka unutar Europske unije (PDV-ZP) s mjesečnim PDV prijavama.
- usklađenje Intrastat-a s PDV-S i PDV - ZP prijavama, te PDV obrascima.

Prema dobivenim informacijama i pregledanim dokumentima, podrazumijeva se da je poduzeće Networks d.o.o.. dužno podnijeti Intrastat obrasce za primljena i isporučena dobra na temelju transakcija s drugim obveznicima PDV-a u Europske Unije (EU). Intrastat obrasci moraju se podnositi svaki mjesec hrvatskoj Carinskoj upravi do 15.-og u tekućem za prethodni mjesec. Prema informacijama dobivenim od strane odgovorne osobe u poduzeću Networks d.o.o., priprema i podnošenje Intrastat obrazaca vrši se interno. Razlike u vrijednosti dobara prijavljenih u Intrastat obrascima i mjesečnim PDV prijavama objašnjeni su na mjesečnoj razini hrvatskoj Carinskoj upravi. Poduzeće Networks d.o.o. primjenjuje određene porezne kodove za svaku kategoriju izdanih i primljenih računa, ovisno o nekoliko kriterija. Na primjer: roba/usluge izvezeni ili uvezeni, usluge pružene/primljene od domaćih ili stranih društava, itd.

Travanj 2016

Stjecanje dobara	Iznos u HRK (por. osnovica)	Status	Status podnošenja
PDV obrazac	842.212,20	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	842.212,20		U roku
Intrastat	*847.847,00*	Razlike objašnjene Carinskoj upravi	U roku
Isporuka dobara u EU			
PDV obrazac	60.418,09	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	60.418,09		U roku
Intrastat	*386.993,00*	Objašnjenje razlika nalazi se ispod ove tablice	U roku
Isporuke usluga u EU			
PDV obrazac	617.133,37	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	617.133,37		U roku
Primljene usluge unutar EU			
PDV obrazac	6.219.646,48	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	6.219.646,48		U roku

Tablica 3: struktura pregleda za travanj, 2016

Izvor: autor

PDV obrazac i povezane PDV prijave:

Provjereni su iznosi koji se odnose na stjecanje/isporuku dobara i usluga unutar EU iskazanima u PDV-S i PDV-ZP obrascima, te su uspoređeni s iznosima iskazanima u PDV obrascu. Također je provjereno odgovaraju li iznosi na ulaznim i izlaznim računima koji se odnose na poslovanje s drugim obveznicima PDV-a iz EU, a koji su navedeni u knjigama ulaznih i izlaznih računa, iznosima iskazanim u PDV obrascu za travanj. S tim u vezi nisu utvrđene nepravilnosti.

Intrastat

Provjereni su iznosi koji su prijavljeni u Intrastat obrascu za otpreme i primitak dobara te su uspoređeni s iznosima prijavljenim u PDV, PDV-S i ZP obrascu. Uočeno je da iznos prijavljen

u Intrastat obrascu za otpremu ne odgovara iznosu koje je prijavljen u PDV i PDV-ZP obrascu. Sukladno informacijama koje su dobivene od strane zaposlenika poduzeća Networks d.o.o., iznos prijavljen u Intrastat obrascu za otpremu se odnosi na defektne proizvode koji se vraćaju dobavljačima. Dobavljači zamjenjuju defektne sa novim proizvodima i vraćaju natrag poduzeću Networks d.o.o.. Prema pravilima izvještavanja za Intrastat poduzeće je bilo obvezno prijaviti kretanje dobara, odnosno isporuku dobara dobavljačima sa sjedištem u drugoj državi članici. Međutim, u skladu s Zakonom i Pravilnikom o PDV-u, isporuka dobara bez naknade nije predmet oporezivanja PDV-om, pa sa te osnove isporuka nije pravljena u PDV i PDV-ZP obrascu. Temeljem navedenoga, identificirane su razlike prijavljene u PDV i PDV-ZP obrascu te Intrastat obrascu za otpreme. Mišljenje jest da sa te osnove poduzeće ne snosi rizik. Također su provjereni niže navedeni uzorci ulaznih i izlaznih računa koji se odnose na travanj.

Ulazni računi

- ulazni račun br. 409P8597000816 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB – HR00659218650) izdan 31. ožujka 2016. u ukupnom iznosu od 48.032,36 KN;
- ulazni račun br. 153-1-1 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB 1234567890) izdan 31. ožujka 2016. u ukupnom iznosu od 20.957,19 KN;
- ulazni račun br. 339-1-1 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB 48621621671) izdan 11. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 104.616,55 KN;
- ulazni račun br. 12013-SLI-01 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB 45116797997) izdan 06. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 7.375,11 KN;
- ulazni račun br.8512-2-1 primljen od dobavljača za isporuku dobara (OIB 00865396224) izdan 01. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 19.806,99 KN;
- ulazni račun br. 38450329 primljen od dobavljača d.o.o. za isporuku dobara (OIB 05216322294) izdan 06. travnja 2016. u ukupnom iznosu 117,50 KN.

Komentari

U pravilu, ulazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom Zakonu o PDV-u propisane elemente. Međutim, na pojedinim računima identificirano je sljedeće:

- na ulaznom računu br. 339-1-1 od dobavljača (OIB 48621621671), uočeno je da je poduzeće izdalo račun za uslugu koja još nije obavljena. Društvo je unaprijed ispostavilo račun za zakup poslovnog prostora i pripadajućih režijskih troškova za svibanj 2016.

godine 11.-og travnja 2016 godine. Sukladno navedenom poduzeće Network prijavilo je račun u PDV prijavi za travanj 2016. godine, te temeljem istog tražilo pretporez u PDV prijavi za travanj 2016. godine. Prema članku 30. stavak 1. Zakona o PDV-u i članka 36. stavka 2. Pravilnika o PDV-u, oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a nastaju kada su dobra isporučena ili usluge obavljene. Također, u skladu s člankom 57. Zakona o PDV-u i člankom 132. Pravilnika o PDV-u porezni obveznik ima pravo na odbitak pretporeza u obračunskom razdoblju u kojem je dobro primljeno ili izvršena usluga i primljen račun sa svim podacima iz članka 79. Zakona o PDV-u. Ako porezni obveznik ima račun za primljena dobra ili obavljene usluge do roka za podnošenje prijave PDV-a tada ima pravo na odbitak pretporeza u onom obračunskom razdoblju u kojem je primio dobro ili mu je obavljena usluga. S obzirom na to, da usluga još nije obavljena, postoji mogućnost da će u slučaju potencijalnog poreznog nadzora ili pregleda Porezna uprava zaključiti da je obveza obračuna PDV- a utvrđena u pogrešnom mjesecu, odnosno obračunskom razdoblju. Temeljem navedenoga, Porezna uprava može zaključiti da poduzeće nije imalo pravo na odbitak pretporeza u predmetnom razdoblju., te mu osporiti pravo na povrat pretporeza. Na taj način mogu nastati dodatni i izvanredni troškovi za poduzeće.

- ulazni račun br.8512-2-1 primljen od dobavljača za isporuku dobara (OIB 00865396224) nisu jasno iskazani svi elementi računa. Naime račun se sastoji od obračunske strane i specifikacije. Na obračunskoj strani je iskazana ukupna cijena s popustom i pravim iznosom PDV koji se upisuje u knjigu ulaznih računa dok specifikacija sadrži sve elemente računa (ali na njoj nije iskazan iznos cijene s popustom). U skladu s time smatra se da račun ne sadrži ispravno sve elemente propisane Zakonom o PDV-u, te nije jasno vidljivo koji je ispravan iznos za knjiženje. Kako se navedeni račun odnosi na isporuku goriva za koje poduzeće Networks d.o.o. nema pravo na odbitak pretporeza (tj. za navedeni račun Networks d.o.o. ne odbija pretporez) tako i gore uočena nepravilnost ne kreira potencijalni rizik od osporavanja prava na pretporez nastao uslijed formalne neispravnosti računa.
- ulazni račun br. 38450329 primljen od dobavljača za isporuku dobara (OIB - 05216322294) izdan 06. travnja 2016. ima iskazan samo PDV ID broj dobavljača. Međutim, u skladu s člankom 79 stavak 2. Zakona o PDV-u te Mišljenja središnjeg ureda Porezne uprave (klasa: 410-19/13-01/208, Broj: 513-07-21-01/13-6) porezni obveznik

mora iskazati OIB na računu za domaće transakcije a u slučaju transakcija unutar EU tada koristi PDD ID broj. Kako je dobavljač iskazao na računu samo PDV ID broj a u ovom slučaju se radi o domaćoj transakciji postoji potencijalni rizik da Porezna uprava ospori pravo na odbitak pretporeza za poduzeće Networks d.o.o. zbog formalne neispravnosti računa.

Izlazni računi

- Izlazni račun br. 510004572 ispostavljen kupcu za isporuku dobara (PDV broj 817931465607) izdan 06. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 4.652.423,51 KN;
- Izlazni račun br. 516240528 ispostavljen kupcu za isporuku usluga (PDV broj NL817330495B01) izdan 25. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 23.542,39 KN;
- Izlazni račun br. 510004578 ispostavljen kupcu (PDV broj BA42272701) za isporuku usluga izdan 29. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 472.543,08 KN;
- Izlazni račun br. 510004585 ispostavljen kupcu PDV broj BA42272701) za isporuku usluga izdan 29. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 545.336,34 KN.

Komentari

U pravilu, izlazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom Zakonu o PDV-u propisane elemente. Međutim, na pojedinim računima identificirano je sljedeće:

- Na izlaznom računu br. 516240528 ispostavljenom kupcu (PDV broj NL817330495B01) uočeno je da je isti izdan samo na engleskom jeziku. Sukladno hrvatskim propisima tuzemni računi bi trebali biti izdani na hrvatskom jeziku. Postoji mogućnost izdavanja dvojezičnih računa. Međutim, ako su računi izdani samo na stranom jeziku, Porezna uprava može zahtijevati prijevod računa na hrvatski jezik. Na taj način mogu nastati dodatni troškovi za poduzeće Networks d.o.o.
- Na izlaznim računima br.510004585 i br. 510004578 ispostavljenima kupcu (PDV broj – BA42272701) uočeno je da opis usluge nije jasan, odnosno da je teško zaključiti da li društvo NSN vrši isporuku dobara ili usluga. U slučaju poreznog nadzora od strane Porezne uprave, postoji rizik da Porezna uprava ospori nepravilno izdane račune jer se ne može jasno razlučiti radi li se o isporuci dobara ili usluga te sukladno tome ne može odrediti pravilan PDV tretman. S obzirom na navedeno mišljenje je da je preporučljivo imati popratnu dokumentaciju uz račun iz koje je jasno vidljivo radi li se o isporuci

dobara ili usluga. U slučaju usluga, PDV tretman istih ovisi o vrsti pruženih usluga. To je razlog zbog koje bi poduzeće trebalo imati popratnu dokumentaciju koja će pružiti informacije o vrsti isporuke kao npr. specifikacije, radne listove radnika (inženjera) koji su obavili uslugu itd.

Svibanj 2016

Stjecanje dobara	Iznos u HRK (por. osnovica)	Status	Status podnošenja
PDV obrazac	249.178,15	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	249.178,15		U roku
Intrastat	*240.632,00*	Razlike objašnjene Carinskoj upravi	U roku
Isporuka dobara u EU			
PDV obrazac	2.040,35	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	2.040,35		U roku
Intrastat	*97.213,00*	Objašnjenje razlika nalazi se ispod ove tablice	U roku
Isporuke usluga u EU			
PDV obrazac	596.089,56	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	596.089,56		U roku
Primljene usluge unutar EU			
PDV obrazac	3.797.361,63	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	3.797.361,63		U roku

Tablica 4: struktura pregleda za svibanj 2016

Izvor: autor

<u>PDV obrazac i povezane PDV prijave</u>

Provjereni su iznosi koji se odnose na stjecanje/isporuku dobara i usluga unutar EU iskazanima u PDV-S i PDV-ZP obrascima, te su uspoređeni s iznosima iskazanima u PDV obrascu. Također je provjereno odgovaraju li iznosi na ulaznim i izlaznim računima koji se odnose na poslovanje s drugim obveznicima PDV-a iz EU, a koji su navedeni u knjigama ulaznih i izlaznih računa, iznosima iskazanima u PDV obrascu. S tim u vezi nisu utvrđene nepravilnosti.

Intrastat

Provjereni su iznosi koji su prijavljeni u Intrastat obrascu za otpreme i primitak dobara te su uspoređeni iznosi s iznosima prijavljenim u PDV, PDV-S i ZP obrascu. Utvrđeno je da iznos prijavljen u Intrastat obrascu za otpremu ne odgovara iznosima prijavljenim u PDV obrascu i PDV-ZP obrascu. Sukladno informacijama koje su dobivene od strane zaposlenika poduzeća Networks d.o.o., iznosi prijavljeni u Intrastat obrascu za otpremu se odnose na manjkave proizvode koji se vraćaju dobavljačima. Dobavljači zamjenjuju manjkave sa novim proizvodima i vraćaju natrag poduzeću. Prema pravilima izvještavanja za Intrastat, Networks d.o.o. je bio obvezan prijaviti kretanje dobara, odnosno isporuku dobara dobavljačima sa sjedištem u drugoj državi članici. Međutim, u skladu s Zakonom i Pravilnikom o PDV-u, isporuka dobara bez naknade nije predmet oporezivanja PDV-om te s te osnove isporuka nije pravljena u PDV i PDV-ZP obrascu. Temeljem navedenoga, identificirane su razlike prijavljene u PDV i PDV-ZP obrascu te Intrastat obrascu za otpreme. Mišljenje jest da s te osnove Networks d.o.o. ne snosi rizik. Također su provjereni niže navedene uzorci ulaznih i izlaznih računa koji se odnose na svibanj.

Ulazni računi

- ulazni račun br 2306/2546/1 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB - 07545451198) izdan 16. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 5.187,5 KN;
- ulazni račun br. 409P8597000840 primljen od dobavljača Creators d.o.o. za isporuku usluga (OIB – HR00659218650) izdan 27. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 98.216,25 KN;
- ulazni račun br. 5726008035 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB - 78920611325) izdan 29. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 137.718,00 KN;
- ulazni račun br. 26-101-01 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB 65507780271) izdan 25. travnja 2016. u ukupnom iznosu od 94.375,00 KN;
- ulazni račun br. 038800683 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB - 05216322294) izdan 04. travnja 2016. u ukupnom iznosu 45.513,10 KN.

Komentari

U pravilu, ulazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom zakonu o PDV-u propisane elemente. Međutim, identificirano je sljedeće:

- na ulaznom računu br.038800683/469126 primljen od društva za isporuku usluga izdan 1. travnja 2016. godine smo primijetili da račun ne sadrži sve elemente koji su propisani Zakonom o PDV-u. Na računu nije jasno razlučeno da li se radi o PDV broju ili OIB-u kupca, odnosno poduzeća Networks d.o.o., te nije jasno naznačena jedinična cijena. U skladu s člankom 79. Zakona o PDV-u, propisani su obvezni elementi računa, koji između ostalog propisuju da račun mora sadržavati osobni identifikacijski broj za tuzemne transakcije i jediničnu cijenu. Ovakav formalno neispravan račun, odnosno račun izdan od strane hrvatskog društva, Porezna uprava može odbaciti i smatrati neispravnim u slučaju potencijalnog poreznog nazora, traženja pretporeza po takvom računu ili nekog trećeg razloga. Stoga smo mišljenja da bi poduzeće Networks d.o.o. trebalo tražiti ispravak ovog računa, na kojem će biti navedeni ili OIB ili oba broja, odnosno PDV broj i OIB.

Nisu identificirani dodatni rizici i formalne neispravnosti računa, osim onih koji su već spomenuti u komentarima za travanj 2016.

Izlazni računi

- Izlazni račun br. 2350000014 ispostavljen kupcu Mate Matić za isporuku dobara (PDV broj HR817931465607) izdan 04. svibnja 2016. u ukupnom iznosu od 100,00 KN;
- Izlazni račun br.510004614 ispostavljen kupcu za isporuku usluga izdan 31. svibnja 2016. u ukupnom iznosu od 691.028,80 KN;
- Izlazni račun br. 2290000044 ispostavljen kupcu za isporuku usluga izdan 02. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 57.583,05 KN;
- Izlazni račun br. 2290000047 ispostavljen kupcu za isporuku usluga izdan 02. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 268.645,38 KN.

Komentari

U pravilu, izlazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom zakonu o PDV-u propisane elemente. Na pregledanim izlaznim računima nisu uočene nepravilnosti.

Lipanj 2016

Stjecanje dobara	Iznos u HRK (por. osnovica)	Status	Status podnošenja
PDV obrazac	412.503,64	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	412.503,64		U roku
Intrastat	*412.074,00*	Razlike objašnjene Carinskoj upravi	U roku
Isporuka dobara u EU			
PDV obrazac	0,00	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	0,00		U roku
Intrastat	*248.226,00*	Objašnjenje razlika nalazi se ispod ove tablice	U roku
Isporuke usluga u EU			
PDV obrazac	587.763,48	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-ZP	587.763,48		U roku
Primljene usluge unutar EU			
PDV obrazac	2.635.141,28	Jednake vrijednosti	U roku
PDV-S	2.635.141,28		U roku

Tablica 5: struktura pregleda za lipanj, 2016

Izvor: autor

<u>PDV obrazac i povezane PDV prijave</u>

Provjereni su iznosi koji se odnose na stjecanje/isporuku dobara i usluga unutar EU iskazanima u PDV-S i PDV-ZP obrascima za lipanj, te su uspoređeni s iznosima iskazanima u PDV obrascu za lipanj. Također je provjereno da li iznosi na ulaznim i izlaznim računima koji se odnose na poslovanje s drugim obveznicima PDV-a iz EU, a koji su navedeni u knjigama ulaznih i izlaznih računa, odgovaraju iznosima iskazanim u PDV obrascu za lipanj. S tim u vezi nisu utvrđene nepravilnosti.

Intrastat

Provjereni su iznosi koji su prijavljeni u Intrastat obrascu za otpreme i primitak dobara u lipnju te su uspoređeni iznosi s iznosima prijavljenim u PDV, PDV-S i ZP obrascu. Utvrđeno je da iznos prijavljen u Intrastat obrascu za otpremu u lipnju 2016. godine ne odgovara iznosima prijavljenim u PDV obrascu i PDV-ZP obrascu. Sukladno informacijama dobivenim od strane Poduzeća Networks d.o.o., iznos prijavljen u Intrastat obrascu za otpremu se odnosi na manjkave proizvode koji se vraćaju dobavljačima u inozemstvo. Dobavljači zamjenjuju manjkave sa novim proizvodima i vraćaju natrag poduzeću. Prema pravilima izvještavanja za Intrastat poduzeće Networks je bilo obvezno prijaviti kretanje dobara, odnosno isporuku dobara dobavljačima sa sjedištem u drugoj državi članici. Međutim, u skladu s Zakonom i Pravilnikom o PDV-u, isporuka dobara bez naknade nije predmet oporezivanja PDV-om te s te osnove isporuka nije pravljena u PDV i PDV-ZP obrascu. Temeljem navedenog, identificirane su razlike prijavljene u PDV i PDV-ZP obrascu u odnosu na Intrastat obrascu za otpreme. Mišljenje je da s te osnove poduzeće Networks d.o.o. ne snosi rizik. Također su provjereni niže navedene uzorci ulaznih i izlaznih računa koji se odnose na lipanj.

Ulazni računi

- ulazni račun br. 5726008180 primljen od dobavljača za isporuku usluga (OIB - 78920611325) izdan 23. svibnja 2016. u ukupnom iznosu od 309.179,39 KN;
- ulazni račun br. 243-1-1 primljen od dobavljača d.o.o. za isporuku usluga (OIB 85420402260) izdan 31. svibnja 2016. u ukupnom iznosu od 33.611,76 KN;
- ulazni račun br. 34-101-01 primljen od dobavljača d.d. za isporuku usluga (OIB – 65507780271) izdan 23. svibnja 2016. u ukupnom iznosu od 46.625,00 KN.

Komentari

U pravilu, ulazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom zakonu o PDV-u propisane elemente. Uz ranije identificirane rizike koji su navedeni u odjeljku komentara za mjesec travanj i svibanj nisu identificirani dodatni rizici i nedostaci.

Izlazni računi

- Izlazni račun br. 510004627 ispostavljen kupcu za isporuku usluga (OIB 81793146560) izdan 28. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 2.323.581,27 KN
- Izlazni račun br.510004617 ispostavljen kupcu (OIB – 29524210204) za isporuku usluga izdan 15. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 489.512,51 KN
- Izlazni račun br. 510004623 ispostavljen za isporuku usluga izdan 30. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 470.326,51 KN

Komentari

U pravilu, izlazni računi sadrže sve sukladno hrvatskom zakonu o PDV-u propisane elemente. Međutim, identificirano je sljedeće:

- Izlazni račun br.510004617 ispostavljen kupcu (OIB 29524210204) za isporuku usluga izdan 15. lipnja 2016. u ukupnom iznosu od 489.512,51 KN a odnosi se na uslugu održavanja koja je obavljena u periodu od travanja do lipnja. Prema članku 30. stavak 1. Zakona o PDV-u i članka 36. stavka 2. Pravilnika o PDV-u, oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a nastaju kada su dobra isporučena ili usluge obavljene. Nadalje prema članku 36. Pravilnika o PDV-u usluge su obavljene u trenutku završetka njihovog korištenja. Međutim, ako se usluge obavljaju kontinuirano kroz više obračunskih razdoblja, obveza obračuna PDV-a nastaje po proteku svakog obračunskog razdoblja bez obzira je li usluga zaračunana ili nije. U skladu s time obveza za obračun PDV po uslugama obavljanim i iskazanim na ovom računu nastaje protekom svakog mjeseca (proporcionalno) a ne u trenutku izdavanja računa. U slučaju nadzora Porezna uprava može nametnuti zateznu kamatu na nepravodobno obračunatu PDV obvezu i eventualno kaznu. Uz ranije identificirane rizike koji su navedeni u odjeljku komentara za mjesec travanj i svibanj nisu identificirani rizici i nedostaci.

5.6 Sažetak PDV kontrole i preporuke:

1. Pojedini ulazni računi za tuzemne isporuke imaju naveden samo PDV broj umjesto OIB-a poduzeća Networks d.o.o. U skladu s time poduzeću Networks d.o.o. može biti uskraćeno pravo na odbitak pretporeza zbog formalnog nedostatka računa u skladu s člankom 60. Zakona u PDV-u.

2. Iznosi prijavljeni u Intrastat obrascima za otpremu ne odgovaraju onima koji su prijavljeni u PDV i ZP- PDV obrascima. U skladu s time poduzeće Networks d.o.o. mora pribaviti dodatnu dokumentaciju kako bi opravdao navedenu razliku.

3. Nekolicina ulaznih računa se odnosi na uslugu koja još nije obavljena, odnosno za uslugu koja će se obaviti u budućnosti. Na te račune poduzeće Networks d.o.o. nema pravo odbitka pretporeza u cijelosti.

4. Nekolicina ulaznih računa ne sadrži sve zakonom o PDV-u propisane obvezne elemente što dovodi do rizika od priznavanja pretporeza jer poduzeće Networks d.o.o. formalno ne ispunjava uvjete za odbitak pretporeza u skladu s člankom 60. Zakona o PDV-u.

5. Jedan izlazni račun se odnosi na isporuke koje se obavljaju kontinuirano. U tom slučaju obveza obračuna PDV-a nastaje na mjesečnoj osnovi a ne kada je izdan račun tj. na kraju kvartala. Porezna uprava može nametnuti zateznu kamatu na nepravodobni obračun PDV obveze.

6 ZAKLJUČAK

Pred svako poduzeće postavljaju se ciljevi i zahtjevi sa raznih strana čije ostvarenje opravdava svrhu njegovog postojanja. Kod profitnih poduzeća ciljevi su prije svega postavljeni od strane vlasnika i usmjereni prema ostvarenju profita.

Odgovornost za ostvarenje postavljenih ciljeva prije svega leži na upravi poduzeća tj. menadžmentu, koji priprema planove i uspostavlja potrebne poslovne procese. Proces upravljanja rizicima bitan je čimbenik za poslovanje i postizanje ciljeva poduzeća. Kako bi se rizici pravovremeno identificirali te poduzeli potrebni koraci, neophodna je uspostava sustava internog nadzora. Interne kontrole kao dio sustava internog nadzora predstavljaju najniži oblik nadzora, ali isto tako su temelj za razvoj interne revizije i kontrolinga. Internu reviziju čine procesi i aktivnosti unutar poduzeća kojima se osigurava operativna učinkovitost poslovanja, usklade poslovanja sa zakonima i propisima te točnost i pravovremenost financijskog izvještavanja.

Organizacija i djelokrug internih kontrola uvelike ovisi o djelatnosti poduzeća, svako poduzeće prilagođava sustav internih kontrola specifičnostima svog poslovanja te svojim potrebama i zahtjevima.

Na primjerima provođenja internih kontrola u poduzeću Networks d.o.o. ukazuje se na interne kontrole kao vrlo važan alat u upravljanju rizicima. Temeljem navedenih primjera internih kontrola može se zaključiti kako su pojedini rizici smanjeni na minimum kontinuiranim provođenjem internih kontrola. Također može se zaključiti da uspješno uspostavljeni procesi internih kontrola u poduzeću Networks d.o.o. neosporno doprinose poslovanju poduzeća u cijelosti te ostvarenju njegovih ciljeva.

7 POPIS LITERATURE

1.Tušek Boris; Žager Lajoš. Revizija. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008

2. Gulin, Danimir; Tušek, Boris; Žager, Lajoš. Poslovno planiranje,
kontrola i analiza. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004

3. Crnković, Luka; Mijoč, Ivo; Mahaček, Dubravka. Osnove revizije. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku,
2010

4. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 5, 2007, Uloga Interne revizije u povećanju kvalitete
Poslovanja poduzeća, Prof. dr. sc. Boris Tušek, Mr. sc. Sanja Sever

5. Žager, Interne računovodstvene kontrole. Simpozij HZRFD

6. The Institute of Internal Auditors- https://na.theiia.org/Pages/IIAHome.aspx

7. Catovic, N. (2010): Sarbanes-Oxley zakon,
URL: http://itrevizija.ba/2010/10/sarbanes-oxley-zakon

8. Welch, J. (2011), Odgovori na pitanja najuspješnijeg menadžera General Electrica u periodu 1981.-2001. ,URL:http://www.zzjzfbih.ba/wpcontent/uploads/2013/03/Stvarniposao-HRM-menadzera.pdf

9. Vukšic, Z. (2013): Utjecaj Sarbanes-Oxley zakona na računovodstveno i porezno
Zakonodavstvo.URL: http://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2013/9/vuksic.pdf

8 POPIS TABLICA I SLIKA

Slika 1: Komponente sustava interne kontrole

Slika 2: COSO model

Slika 3: Internal controls cycle, Networks d.o.o.. Intermal control

Slika 4: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 5: izvještaj globalnog odjela

Slika 6: usklade obveza za NHR80 (Hrvatska)

Slika 7: Usklade potraživanja za NHR80 (Hrvatska)

Slika 8: Evidencija o IC razlikama u sustavu (SAP)

Slika 9: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 10: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 11: Pregled lokalnih knjiženja (rezervacija) na kontima

Slika 12: Pregled stanja konta u bilanci za SOX točku AC506B

Slika 13: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 14: pregled podloge za SOX točku AC507

Slika 15: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 16: Primjer BSA aplikacije – račun dobiti i gubitka

Slika 17: Primjer BSA aplikacije - bilanca

Slika 18: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 19: Evidencija za kontrolnu točku PU121

Slika 20: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 21: Evidencija za kontrolnu točku PU130

Slika 22: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 23: Evidencija za kontrolnu točku PU141

Slika 24: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 25: Evidencija i provjera za kontrolnu točku TA100

Slika 26: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 27: Evidencija za kontrolnu točku CTA243

Slika 28: Networks d.o.o. Internal controls, SOX Control catalogue – Region CFO

Slika 29: Evidencija za kontrolnu točku AC252B

Tablica 1: Organizacijska struktura poduzeća Networks d.o.o.. d.o.o.
Tablica 2: Plan područja interne revizije za 2014-2016 godinu
Tablica 3: Struktura pregleda za travanj, 2016
Tablica 4: Struktura pregleda za svibanj, 2016
Tablica 5: Struktura pregleda za lipanj, 2016